

Θανάσης Θεοφιλόπουλος

**Ομοφοβική, τρανσφοβική βία και διακρίσεις στην Ελλάδα:
Έκθεση αποτελεσμάτων Έργου
«Πες το σ' εμάς»**

01/04/2014 - 30/11/2015

Περιλαμβάνει τις επίσημες θέσεις και διεκδικήσεις
της Colour Youth – Κοινότητας LGBTQ Νέων Αθήνας

**ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
LGBTQ ΝΕΩΝ
ΑΘΗΝΑΣ**

Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας
Αθήνα, 2015

Θανάσης Θεοφιλόπουλος

**Ομοφοβική, τρανσφοβική βία και διακρίσεις στην Ελλάδα:
Έκθεση αποτελεσμάτων Έργου
«Πες το σ' εμάς»
01/04/2014 - 30/11/2015**

Περιλαμβάνει τις επίσημες θέσεις και διεκδικήσεις
της Colour Youth – Κοινότητας LGBTQ Νέων Αθήνας

**Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας
Αθήνα, 2015**

Σωματείο Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας

Αρχελάου 7, Τ.Κ. 11635, Αθήνα

Τ (+30) 694 55 83 395

E-mail: info@colouryouth.gr Web: www.colouryouth.gr

Υπεύθυνος έκδοσης: Σωματείο Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας

Έκδοση: Αθήνα, Δεκέμβριος 2015

ISBN: 978-618-82034-3-3

Επιμέλεια – συγγραφή : Θανάσης Θεοφιλόπουλος

Η παρούσα έκδοση πραγματοποιείται με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος για την Ανοιχτή Κοινωνία (Open Society Foundations).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	VII	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ		
Το Έργο «Πες το σ' εμάς»	1	
1. Το Έργο «Πες το σ' εμάς»: η αφετηρία	1	
2. Σκοπός του Έργου	3	
3. Βασικά χαρακτηριστικά και υπηρεσίες του Έργου	5	
4. Περιορισμοί του Έργου	6	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο - Αποτελέσματα Έργου: Βία και διακρίσεις λόγω ταυτότητας/έκφρασης φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού στη σύγχρονη Ελλάδα		7
1.1. Βασική Ορολογία	7	
1.1.1. Ρατσιστική Βία.....	7	
1.1.2. Διάκριση	8	
1.2. Αποτελέσματα Έργου «Πες το σ' εμάς» 01/04/2014 - 30/11/2015: δεδομένα και ερμηνείες	14	
1.2.1. Συνολικά αποτελέσματα	14	
1.2.2. Χαρακτηριστικά των περιστατικών βίας ή διακρίσεων	16	
1.2.3. Λόγοι άσκησης βίας ή διακριτικής μεταχείρισης σύμφωνα με τα θύματα ή τους αυτόπτες μάρτυρες.....	19	
1.2.4. Κοινωνικά - δημογραφικά στοιχεία θυμάτων	20	
1.2.5. Κοινωνικά - δημογραφικά στοιχεία θυτών (δραστών).....	21	
1.2.6. Ενέργειες θύματος/θυμάτων μετά το περιστατικό.....	23	
1.3. Ερμηνείες των αποτελεσμάτων	25	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο - Επισημάνσεις και προτάσεις της Colour Youth - Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας: «Ατζέντα Διεκδικήσεων»	29
2.1. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι, διακρίσεις και ανθρώπινα δικαιώματα: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth	29
2.2. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι και Εκπαίδευση: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth	40
2.3. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι και Εργασία: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth	47
2.4. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι και Υγεία: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth	50
2.5. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι, θρησκευτικές ταυτότητες και Εκκλησία: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth	58
2.6. Πρόληψη χρήσης ομοφοβικού/τρανσφοβικού λόγου: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth	66
ΠΗΓΕΣ	69
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	73

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά τα μέλη της προηγούμενης Διαχειριστικής Ομάδας του Σωματείου Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας (2014), για την μεγάλη εμπιστοσύνη που μου έδειξαν, αναθέτοντας μου τη διαχείριση ενός Έργου φιλόδοξου, απαιτητικού και ταυτόχρονα τόσο απαραίτητου και χρήσιμου όχι μόνο για μια μερίδα συνανθρώπων μας, αλλά και για την άσκηση αποτελεσματικής πίεσης με τελικό στόχο την απονομή δικαιοσύνης και τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής. Επίσης, επιθυμώ να ευχαριστήσω θερμά και τη νυν και απερχόμενη Διαχειριστική Ομάδα, που με τίμησε με την ίδια εμπιστοσύνη και με στήριξε καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου.

Επίσης, ευχαριστώ θερμά τους συνεργάτες μου και στελέχη του Έργου «Πες το σ' εμάς» –το νομικό σύμβουλο, Νίκο Χαμτζούδη και την ψυχολόγο, Εύα Σπίνου– η επαγγελματική συνεργασία με τους οποίους ήταν άψογη. Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στα μέλη της Οργάνωσης (και πρώην μέλη και της Διαχειριστικής της Ομάδας), Κωνσταντίνο Παντικίου, Κίμωνα Παναγιωτόπουλο και Δημήτρη Στάθη, οι οποίοι συνέβαλαν αποφασιστικά στην απρόσκοπτη συνέχιση του Έργου και υπήρξαν πάντα πολύτιμοι σύμβουλοι. Τους ευχαριστώ θερμά.

Ακόμα, ευχαριστίες αξίζουν στο Ίδρυμα για την Ανοιχτή Κοινωνία –με την υποστήριξη του οποίου πραγματοποιήθηκε η παρούσα Έκθεση και πολλές άλλες δράσεις και εκδηλώσεις του Έργου– και προσωπικά στον κ. Μάνο Μοσχόπουλο. Τέλος, ευχαριστίες αξίζουν στις κυβερνήσεις της Νορβηγίας, της Ισλανδίας και του Λιχτενστάιν με την υποστήριξη των οποίων υλοποιήθηκε το Έργο, μέσω του προγράμματος «Είμαστε όλοι Πολίτες». Διαχειριστής της επιχορήγησης αυτής ήταν το Ίδρυμα Μποδοσάκη. Κλείνοντας, στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Σοφία Κουβελάκη, Διαχειρίστρια Προγραμμάτων του Ιδρύματος Μποδοσάκη, για την εξαιρετικά καλή συνεργασία μας, για την εμπιστοσύνη και εκτίμηση με την οποία περιέβαλλε εμένα, τους συνεργάτες μου και την Οργάνωσή μας.

Θανάσης Θεοφιλόπουλος,

18 Δεκεμβρίου 2015

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Έργο «Πες το σ' εμάς»

1. Το Έργο «Πες το σ' εμάς»: η αφετηρία

Η υλοποίηση του Έργου «Πες το σ' εμάς» είχε ξεκινήσει –πιλοτικά και σε εθελοντική βάση– τον Απρίλιο του 2014. Το Σωματείο Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας ήταν ήδη μέλος του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής βίας από το Δεκέμβριο του 2012.

Η –πιλοτική αρχικά– λειτουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας ξεκίνησε το 2011 και διήρκησε λίγους μήνες (01/10/2011 - 31/12/2011). Το Δίκτυο, συγκροτήθηκε μετά από πρωτοβουλία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) «**με σκοπό την αναπλήρωση του κενού που δημιουργεί η απουσία ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής περιστατικών και τάσεων του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα**, σύμφωνα με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές υποχρεώσεις του κράτους». ¹ Αργότερα, θα επισημανθεί ότι το Δίκτυο συστάθηκε «σε συνέχεια δύο σημαντικών διαπιστώσεων: α) της απουσίας επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής και β) της ανάγκης διασύνδεσης των φορέων οι οποίοι καταγράφουν με δική τους πρωτοβουλία τα περιστατικά ρατσιστικής βίας σε βάρος προσώπων τα οποία προσέρχονται στις υπηρεσίες τους». ²

Όπως σημειώνεται στην πιο πρόσφατη (2015) Έκθεση του Δικτύου:

«(...) κατά την εκκίνηση, η κυρίαρχη θέση της Πολιτείας ήταν ότι δεν υπήρχε ρατσιστική βία. Στη συνέχεια και με την συνδρομή των στοιχείων που κατέγραψε το Δίκτυο, το κράτος απέδωσε τη ρατσιστική βία σε μεμονωμένες περιπτώσεις ατόμων. Η πραγματικότητα, όπως αυτή προέκυψε από τη δημοσιοποίηση και την καταγγελία περιστατικών, ανέτρεψε την θέση ότι η ρατσιστική βία προέρχεται

1. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, «Παρουσίαση αποτελεσμάτων πιλοτικής φάσης 1.10.2011-31.12.2011», 21 Μαρτίου 2012, Αθήνα, σελ. 1.

2. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, «Ετήσια Έκθεση 2013», 02 Απριλίου 2014, σελ. 3. Διαθέσιμη στην διεύθυνση <http://rvrn.org/wp-content/uploads/2014/04/Report2013final.pdf>, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015.

από ομάδες ασύνδετες μεταξύ τους και μάλιστα κατέδειξε την αξιοπιστία των καταγραφών από το Δίκτυο. Το μοτίβο των επιθέσεων που πρώτο το Δίκτυο κατέγραψε και δημοσιοποίησε απέδειξε ότι οι δράστες δεν δρούσαν τυχαία και χωρίς συντονισμό». ³ Πρόκειται για την πληθώρα ομαδικών επιθέσεων στις οποίες θα αναφερθώ στη συνέχεια.

Τα πρώτα μέλη του Δικτύου αποτέλεσαν 18 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και φορείς. ⁴ Τα «απαιτούμενα χαρακτηριστικά συμμετοχής» για κάθε ενδιαφερόμενη να συμμετάσχει οργάνωση ήταν να «προσφέρει ιατρικές, κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες ή/και έρχεται σε άμεση επαφή με τα θύματα ρατσιστικής βίας». ⁵ Η καταγραφή των περιστατικών γινόταν (και γίνεται ακόμα) με τη χρήση μιας «κοινής **Φόρμας Καταγραφής Ρατσιστικού Περιστατικού** με στόχο να προκύπτουν σαφείς και ολοκληρωμένες κατά το δυνατόν ενδείξεις για τις ποσοτικές και ποιοτικές τάσεις της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα». ⁶ Η συμπλήρωση αυτής της φόρμας «βασιζέται στην επαφή με το θύμα και τη μαρτυρία του, και χρησιμοποιείται αποκλειστικά και μόνο για χρήση από το Δίκτυο με σκοπό την καταπολέμηση του ρατσισμού και των εγκλημάτων μίσους». ⁷

Το φθινόπωρο του 2014, το Έργο «Πες το σ' εμάς» εντάχθηκε αρχικά στο Πρόγραμμα «Είμαστε όλοι Πολίτες» του Ιδρύματος Μποδοσάκη. ⁸ Στη συνέχεια έλαβε την υποστήριξη και του Ιδρύματος για την Ανοιχτή Κοινωνία (Open Society

3. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, «Ετήσια Έκθεση 2014», 6 Μαΐου 2015, σελ. 4. Διαθέσιμη στην διεύθυνση http://rvrn.org/wp-content/uploads/2015/05/Report_2014gr.pdf, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015.

4. Οι Οργανώσεις και φορείς αυτοί ήταν: Αίτημα, Αντιγόνη, Πατροί του Κόσμου, Διεθνής Αμνηστία, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Ελληνικό Παρατηρητήριο Συμφωνιών του Ελσίνκι, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων, Κέντρο Ημέρας «Βαβέλ», Κίνηση Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών/στριών (Πάτρα), ΜΕΤΑδραση, Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών, Ομάδα Νομικών για την Υπεράσπιση των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών (Θεσσαλονίκη), Φόρουμ Μεταναστών Κρήτης, i-RED Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα, την Ισότητα και την Ετερότητα, PRAKSIS και ο Συνήγορος του Πολίτη ως παρατηρητής (στο «Παρουσίαση αποτελεσμάτων πιλοτικής φάσης 1.10.2011-31.12.2011», όπ. π., σελ. 1).

5. Στο ίδιο, σελ. 1.

6. Στο ίδιο, σελ. 1.

7. Στο «Ετήσια Έκθεση 2013», όπ. π., σελ. 3.

8. Το έργο χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία στο πλαίσιο του Προγράμματος «Είμαστε όλοι Πολίτες», το οποίο είναι μέρος του συνολικού Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του ΕΟΧ για την Ελλάδα, γνωστού ως EEA Grants. Διαχειριστής Επιχορήγησης του Προγράμματος είναι το Ίδρυμα Μποδοσάκη. Στόχος του

Foundations). Με την εμπιστοσύνη και την υποστήριξη των χορηγών του, το Έργο «Πες το σ' εμάς» απέκτησε νέα, μεγαλύτερη δυναμική, οργανώνοντας και υλοποιώντας συμπληρωματικές δράσεις του και παρέχοντας υπηρεσίες υψηλού επιπέδου από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό

2. Σκοπός του Έργου

Σκοπός του Έργου «Πες το σ' εμάς» είναι:

- Η συγκέντρωση και καταγραφή περιστατικών βίας ή/και διακρίσεων λόγω ταυτότητας φύλου,⁹ έκφρασης φύλου¹⁰ ή/και του σεξουαλικού προσανατολι-

Προγράμματος είναι η ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών στη χώρα μας και η ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης, της δημοκρατίας και της βιώσιμης ανάπτυξης.

9. Σύμφωνα με τις Αρχές της Γιόγκιακάρτα: «Η ταυτότητα φύλου είναι κατανοητό ότι αναφέρεται στην βαθιά αισθητή, εσωτερική και ατομική εμπειρία του κάθε ανθρώπου για το κοινωνικό φύλο το οποίο μπορεί να αντιστοιχεί ή όχι με το βιολογικό φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννηση, περιλαμβανομένης της προσωπικής αίσθησης του σώματος (η οποία μπορεί να περιλαμβάνει –αν επιλέχθηκε ελεύθερα– την τροποποίηση της σωματικής εμφάνισης ή λειτουργίας με ιατρικά, χειρουργικά ή άλλα μέσα) και άλλων εκφράσεων του κοινωνικού φύλου περιλαμβανομένων του ντυσίματος, της ομιλίας και των ιδιομορφιών» (The International Commission of Jurists and the International Service for Human Rights, «Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity», March 2007, σελ. 6. Διαθέσιμες στην διεύθυνση http://www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.pdf, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015). Όπως προσθέτει εδώ ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Εκείνοι των οποίων η ταυτότητα φύλου δεν αντιστοιχεί με το βιολογικό φύλο που [τους] αποδόθηκε κατά τη γέννηση συνήθως αναφέρονται ως διεμφυλικά άτομα. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει άτομα που επιθυμούν κάποια στιγμή στη ζωή τους να υποβληθούν σε αγωγές επαναπροσδιορισμού φύλου (συνήθως αναφέρονται ως διαφυλικά άτομα), καθώς και άτομα που “παρ - ενδύονται” ή άτομα που δεν ή δεν θέλουν να θεωρούν τους εαυτούς τους ως “άνδρες” ή “γυναίκες”. Μερικά από αυτά αναφέρονται στους εαυτούς τους ως “εναλλακτικού φύλου”» (στο European Union Agency for Fundamental Rights - FRA, «EU LGBT survey. European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey. Main results», 2014, σελ. 19. Διαθέσιμη στην διεύθυνση http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-eu-lgbt-survey-main-results_tk3113640enc_1.pdf, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015).
10. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έκφραση φύλου αναφέρεται: «στην εκδήλωση ενός ατόμου της ταυτότητας του κοινωνικού του φύλου, για παράδειγμα μέσω της «αρσενικής», «θηλυκής» ή «εναλλακτικού φύλου» συμπεριφοράς, ντυσίματος, κόμμωσης, φωνής ή των σωματικών χαρακτηριστικών» (στο ίδιο, σελ. 19). Παρομοίως, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό παράρτημα της Διεθνούς Ένωσης για τις Λεσβίες, τους/τις Ομοφυλόφιλους-ες, τους/τις Αμφιφυλόφιλους, τους/τις Τρανς και τους/τις Μεσοφυλικούς-ές (European Region of the International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association – ILGA Europe)

σμού,¹¹ χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία του Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, δηλαδή, προσωπικές συνεντεύξεις με τα θύματα και χρήση της Φόρμας του Δικτύου

- η δωρεάν παροχή νομικής ή/και ψυχολογικής στήριξης στα θύματα, από εξειδικευμένους επαγγελματίες
- η εκπαίδευση επαγγελματιών στελεχών, μελών και εθελοντών οργανώσεων /και άτυπων ομάδων υποστήριξης ΛΟΑΤΚΙ+¹² ανθρώπων στην διαχείριση τέτοιων περιστατικών

η «έκφραση φύλου» («gender expression») αναφέρεται: «στην εκδήλωση της ταυτότητας φύλου των ανθρώπων κι εκείνης που γίνεται αντιληπτή από τους άλλους. Συνήθως, οι άνθρωποι προσπαθούν να κάνουν την έκφραση ή την παρουσίαση του φύλου τους να ταιριάζει με την/τις ταυτότητα-ες του φύλου τους, ανεξαρτήτως από το βιολογικό φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννησή τους» (στο International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association – Europe. «ILGA – Europe Glossary», July 2014).

11. Σύμφωνα με τις Αρχές της Γιογκιακάρτα: «Ο σεξουαλικός προσανατολισμός είναι κατανοητό ότι αναφέρεται στην ικανότητα κάθε ατόμου για βαθιά συναισθηματική, στοργική και σεξουαλική έλξη για - και προσωπικές και σεξουαλικές σχέσεις με - άτομα διαφορετικού κοινωνικού φύλου ή του ίδιου κοινωνικού φύλου ή περισσοτέρων του ενός κοινωνικών φύλων» (στο «Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity», όπ. π., σελ. 6). Όπως συμπληρώνει ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Ο σεξουαλικός προσανατολισμός αναφέρεται στην ταυτότητα (είναι), στη διαγωγή (συμπεριφορά) και αφορά άλλα πρόσωπα (σχέσεις). Είναι γενικά παραδεκτό ότι τα άτομα είναι ετεροφυλόφιλα (προσανατολισμός προς άτομα διαφορετικού κοινωνικού φύλου), ομοφυλόφιλα (γκέι ή λεσβίες, προσανατολισμός προς άτομα του ίδιου κοινωνικού φύλου) ή αμφιφυλόφιλα (προσανατολισμένη προς και τα δύο κοινωνικά φύλα)» (στο «EU LGBT survey. European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey. Main results», όπ. π., σελ. 19). Ο Συνήγορος του Πολίτη, τονίζει ότι: «ο σεξουαλικός προσανατολισμός εκτός από κοινωνικό δεδομένο, αποτελεί στοιχείο της προσωπικότητας του ατόμου, και προστατεύεται αυτοτελώς τόσο από την εθνική και διεθνή νομοθεσία που δεσμεύει τη χώρα, όσο και από την ίδια τη συνταγματική μας έννομη τάξη, στο πλαίσιο της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος) και του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2 του Συντάγματος)» (στο Συνήγορος του Πολίτη, «Ποιον έχω απέναντι μου. Οδηγός διαφορετικότητας για δημοσίους υπαλλήλους με σκοπό την καταπολέμηση των διακρίσεων», 2014, ενότητα τέσσερα, σελ. 1. Διαθέσιμος στην διεύθυνση <http://www.synigoros.gr/resources/web.pdf>, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015).
12. Η συντομογραφία «ΛΟΑΤ» (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι, Τρανς - LGBT) ή η πιο πλήρης κι επομένως πιο αντιπροσωπευτική ΛΟΑΤΚΙ+ (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι, Τρανς, Κουήρ, Ίντερσεξ/Μεσοφυλικοί-ες κ.ά. - LGBTQI+) χρησιμοποιείται για τους ανθρώπους που δεν είναι ετεροφυλόφιλοι ή/και για εκείνους-ες το κοινωνικό φύλο των οποίων δεν συμφωνεί με το αυτό που τους αποδόθηκε όταν γεννήθηκαν. Το σύμβολο «+» αναφέρεται σε επιπλέον ταυτότητες φύλου και σεξουαλι-

- η κατάρτιση και ευαισθητοποίηση νυν και μελλοντικών επαγγελματιών στελεχών των χώρων της Δημόσιας Τάξης και της Δικαιοσύνης πάνω σε ζητήματα βίας και διακρίσεων κατά ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων
- η ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας σχετικά με το φαινόμενο της ομοφοβίας/τρανσφοβίας/αμφιφυλοφοβίας και των διαφόρων εκφάνσεων τους.

3. Βασικά χαρακτηριστικά και υπηρεσίες του Έργου.

Βασικά χαρακτηριστικά του Έργου είναι:

- Η δυνατότητα δωρεάν παροχής ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης σε θύματα βίας ή/και διακρίσεων με βάση την ταυτότητα φύλου ή/και τον σεξουαλικό προσανατολισμό, από εξειδικευμένους επαγγελματίες και όχι παραπομπή για αυτές τις υπηρεσίες σε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα
- η δυνατότητα καταγραφής περιστατικών βίας και διακρίσεων παλαιότερων ετών και όχι μόνο περιστατικά που έλαβαν χώρα το τρέχον ή το προηγούμενο έτος (από την καταγραφή)
- η δυνατότητα καταγραφής περιστατικών βίας/διακρίσεων από θύματα ανεξαρτήτως ηλικίας
- η δυνατότητα καταγραφής περιστατικών βίας/διακρίσεων από αυτόπτες μάρτυρες των περιστατικών αυτών

κού προσανατολισμούς όπως, για παράδειγμα: **Ασέξουαλ (Asexual)**: Σύμφωνα με την ILGA – Europe, «ένα ασέξουαλ άτομο είναι κάποιο που δεν βιώνει σεξουαλική έλξη. Οι ασέξουαλ άνθρωποι έχουν τις ίδιες συναισθηματικές ανάγκες όπως όλοι οι άλλοι και είναι το ίδιο ικανοί να σχηματίζουν στενές προσωπικές σχέσεις. Η ασεξουαλικότητα δεν πρέπει να παρερμηνευθεί ως αγαμία, η οποία είναι μια επιλογή ή μια συγκεκριμένη κατάσταση. Ορισμένοι θεωρούν την ασεξουαλικότητα ως ένα σεξουαλικό προσανατολισμό» (στο «ILGA – Europe Glossary», όπ. π.). **Πανσέξουαλ (Pansexual)**: Σύμφωνα με την διεθνή οργάνωση Σύνδεσμος κατά της Δυσφήμισης, ως «πανσέξουαλ» ορίζεται «Ένα άτομο που συναισθηματικά, σωματικά ή/και ρομαντικά ελκύεται από κάποιους ανθρώπους, ανεξαρτήτως της ταυτότητας φύλου ή του βιολογικού φύλου αυτού του ατόμου» (στο Anti-Defamation League – ADL, «DEFINITIONS RELATED TO SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY», 2014. Διαθέσιμοι στην διεύθυνση <http://www.adl.org/assets/pdf/education-outreach/definitions-related-to-sexual-orientation-and-gender-identity.pdf>, τελευταία σελίδα 18 Δεκεμβρίου 2015). **Ερωτηματικός-η (Questioning)**: Σύμφωνα με την διεθνή οργάνωση Σύνδεσμος κατά της Δυσφήμισης, αυτός ο όρος «Αναφέρεται σε ανθρώπους που βρίσκονται στη διαδικασία της κατανόησης και εξερεύνησης του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Συνήθως αναζητούν πληροφορίες και υποστήριξη κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου της ανάπτυξης της ταυτότητας τους» (στο ίδιο).

- η δυνατότητα καταγραφής περιστατικών βίας με δράστη-ες μέλη του οικογενειακού περιβάλλοντος του θύματος.

Επιπλέον, το Σωματείο Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, μέσω των δικτύων συνεργασίας που έχει αναπτύξει, βρίσκεται σε θέση να εξασφαλίζει και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των θυμάτων βίας, με βάση την ταυτότητα/έκφραση φύλου ή/και τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Στόχος της Οργάνωσης είναι η συνεχής ανάπτυξη και εξέλιξη των συνεργατικών αυτών δικτύων, ώστε, μέσω (και) των εταίρων της, να προσφέρει μια όσο το δυνατόν περισσότερο, πλήρη και ολοκληρωμένη φροντίδα και προστασία των LGBTQI+ ανθρώπων που γίνονται θύματα βίας ή/και διακρίσεων. Για την Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, σημασία δεν έχει απλώς η πρόσκαιρη ανακούφιση, αλλά η καθοδήγηση και ενδυνάμωση των ανθρώπων που έχουν δεχτεί ή απειλούνται με βία και διακρίσεις, με σκοπό την κοινωνική τους (επαν)ένταξη.

4. Περιορισμοί του Έργου.

Το Έργο υλοποιείται από το Σωματείο Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, το οποίο δραστηριοποιείται αποκλειστικά εντός Αττικής. Επομένως, για τον λόγο αυτό αλλά και διότι δεν προβλεπόταν στο σχεδιασμό του Έργου, η καταγραφή των περιστατικών βίας ή/και διακρίσεων κατά ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων καθώς και η δωρεάν και προαιρετική ψυχολογική και νομική στήριξη αυτών μπορούσε να γίνει αποκλειστικά εντός των ορίων της Περιφέρειας Αττικής. Με άλλα λόγια, το Έργο απευθυνόταν αναγκαστικά μόνο σε ανθρώπους που διέμεναν μόνημα ή επισκέπτονταν την Περιφέρεια Αττικής.

Παρ' όλα αυτά, οι καταγραφές έγιναν στην πολυπληθέστερη Περιφέρεια της χώρας, στην οποία συγκεντρώνεται το ήμισυ του συνολικού της πληθυσμού. Επιπλέον, όπως αναφέρεται στην τελευταία Έκθεση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας (για το έτος 2014):

«Οι περισσότερες καταγραφές ομοφοβικών και τρανσφοβικών επιθέσεων προέρχονται από την οργάνωση Colour Youth - Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας».¹³

Επομένως, το Σωματείο Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, παρά τις ελλείψεις υποδομών και την περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη που παρέχει το Έργο «Πεσ το σ' εμάς», είναι σε θέση να παρέχει με εγκυρότητα, υπευθυνότητα, σοβαρότητα μια αρκετά αντιπροσωπευτική εικόνα της έκτασης του φαινομένου της βίας και των διακρίσεων λόγω ταυτότητας/έκφρασης φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού στη χώρα μας.

13. «Ετήσια Έκθεση 2014», όπ. π., σελ. 6.

Κεφάλαιο 1ο

Αποτελέσματα Έργου:

Βία και διακρίσεις λόγω ταυτότητας/έκφρασης φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού στη σύγχρονη Ελλάδα

1.1. Βασική Ορολογία

1.1.1. Ρατσιστική Βία

Σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ):

«ως ρατσιστική βία ορίζεται η εγκληματική πράξη εις βάρος θυμάτων, τα οποία επιλέγονται με βάση τη φυλή, την εθνική ή εθνοτική προέλευση, τη θρησκευτική ή πολιτισμική προέλευση, το χρώμα. Το θύμα δεν επιλέγεται ως άτομο, αλλά γιατί ανήκει ή συνάγεται ότι ανήκει σε μια ομάδα που μοιράζεται το στοχοποιούμενο χαρακτηριστικό. Η ρατσιστική βία μπορεί να στρέφεται και κατά υλικών αγαθών, επειδή ανήκουν στην ομάδα ή το πρόσωπο που στοχοποιείται. Η ρατσιστική βία εκδηλώνεται και λεκτικά (λ.χ. απειλές, εκφοβισμός, εξύβριση)».¹⁴

Όμως, στα πλαίσια του ΟΑΣΕ και άλλων ξένων εννόμων τάξεων, υπάρχει προτίμηση προς τον όρο «έγκλημα μίσους»:

«Το έγκλημα μίσους θεωρείται ότι διευκολύνει την ποινική αντιμετώπιση, καθώς είναι πιο σαφής η σύνδεση του όρου με την αστυνομία και την ποινική δικαιοσύνη. Πρόκειται για μια ευρύτερη προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία περιλαμβάνεται στα κίνητρα η θρησκεία, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η αναπηρία. Το έγκλημα μπορεί να είναι κάποιο από τα ήδη τιμωρούμενα από τον ποινικό κώδικα, όπως ανθρωποκτονία, επίθεση που προκαλεί βαριές σωματικές βλάβες, ληστεία ή κλοπή, βανδαλισμός περιουσίας (ή χώρου θρησκευτικής λατρείας)».¹⁵

Αργότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη έδωσε τον ακόλουθο ορισμό: «Η ρατσιστική βία (...) είναι μορφή εγκληματικής συμπεριφοράς, η οποία στοχοποιεί πρωτίστως τη διαφορετικότητα και εκμεταλλεύεται την ευάλωτη θέση και τον κοι-

14. Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, «Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη», Αθήνα, 19 Μαΐου 2011, σελ. 5.

15. στο ίδιο, σελ. 5.

ωνικό αποκλεισμό του θύματος στη βάση συγκεκριμένων εθνοφυλετικών ή άλλων χαρακτηριστικών (...)».¹⁶

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, ως μέλος του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής βίας, δε μπορεί παρά να ακολουθεί πιστά τις μεθόδους καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας του Δικτύου και να υιοθετεί την ορολογία του. Έτσι, σύμφωνα με τον ορισμό που έδωσε το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας στην Ετήσια Έκθεση του για το 2013:

«Για τους σκοπούς του Δικτύου, περιστατικά ρατσιστικής βίας θεωρούνται εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές εις βάρος ατόμων, τα οποία στοχοποιούνται λόγω εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, χρώματος, θρησκευτικής προέλευσης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή αναπηρίας. Καταγράφονται επίσης εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές σε βάρος των *υπερασπιστών* ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή όσων ατόμων προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και στοχοποιούνται λόγω αυτής τους της ιδιότητας».¹⁷

Ο παραπάνω ορισμός περιλαμβάνεται και στην τελευταία (Μάιος 2015) Έκθεση του Δικτύου, για το έτος 2014.¹⁸

1.1.2. Διάκριση

Σύμφωνα με τις «Αρχές της Γιουγκιακάρτα για την Εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε σχέση με τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου» («Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity»):

«Οι διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου, περιλαμβάνουν κάθε διάκριση, αποκλεισμό, περιορισμό ή προτίμηση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου που έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την αναίρεση ή την εξασθένηση της ισότητας ενώπιον του νόμου ή την ίση προστασία από το νόμο, ή την αναγνώριση, την απόλαυση ή την άσκηση - σε ισότιμη βάση - όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Οι διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου μπορούν να επιδεινώνονται – και συνήθως έτσι γίνεται – από

16. Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική Έκθεση «Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του», Αθήνα, Σεπτέμβριος 2013, σελ. 4-5.

17. «Ετήσια Έκθεση 2013», όπ. π., σελ. 3.

18. «Ετήσια Έκθεση 2014», όπ. π., σελ. 3.

διακρίσεις για άλλους λόγους περιλαμβανομένων του κοινωνικού φύλου, της φυλής, της ηλικίας, του θρησκευόμενου, της αναπηρίας, της κατάστασης υγείας και της οικονομικής κατάστασης».¹⁹

Λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες,²⁰ θα ορίζαμε την διάκριση ως εξής:

-
19. «Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity», όπ. π., σελ. 10-11.
20. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή Οδηγία 2000/43/ΕΚ "συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, σε ένα πρόσωπο επιφυλάσσεται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση" (στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2000/43/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 29ης Ιουνίου 2000 περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, 19 Ιουλίου 2000, Κεφάλαιο 1, Άρθρο 2, Παράγραφος 2α).

Κατά την ίδια ευρωπαϊκή οδηγία:

«συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψευς ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία» (στο ίδιο, Κεφάλαιο 1, Άρθρο 2, Παράγραφος 2β).

Με την ευρωπαϊκή Οδηγία 2000/78/ΕΚ προστέθηκαν οι λόγοι διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας και δόθηκε κι ένας ορισμός της παρενόχλησης:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη.

Άρθρο 2

Η έννοια των διακρίσεων

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1:

α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο,

β) συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να προκαλέσει μειονεκτική μεταχείριση ενός προσώπου μιας ορισμένης θρησκείας ή πεποιθήσεων, με μια ορισμένη ειδική ανάγκη, μιας ορισμένης ηλικίας, ή ενός ορισμένου γενετήσιου προσανατολισμού, σε σχέση με άλλα άτομα εκτός εάν,

i) η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, ή

ii) για τα πρόσωπα με κάποιο μειονέκτημα, ο εργοδότης ή κάθε πρόσωπο ή οργανισμός έναντι του οποίου ισχύει η παρούσα οδηγία, υποχρεούται, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, να λάβει κατάλληλα μέτρα, ανταποκρινόμενα στην αρχή που θέτει το άρθρο 5, με σκοπό την εξάλειψη των μειονεκτημάτων που συνεπάγεται η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική.

3. Η παρενόχληση νοείται ως διάκριση κατά την έννοια της παραγράφου 1, εφόσον σημειώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά που συνδέεται με ένα από τους λόγους του άρθρου 1 με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Στη συνάρτηση αυτή, η έννοια της παρενόχλησης μπορεί να ορισθεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική των κρατών μελών.

4. Εντολή για την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης προσώπων, που συνδέεται με ένα από τους λόγους του άρθρου 1, νοείται ως διάκριση κατά την έννοια της παραγράφου 1.

5. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τα μέτρα που προβλέπει ο εθνικός νόμος και τα οποία σε μια δημοκρατική κοινωνία είναι αναγκαία για την ασφάλεια, την προάσπιση της τάξης και την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας και των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων» (στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2000/78/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης Νοεμβρίου 2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, 02 Δεκεμβρίου 2000, Κεφάλαιο 1, Άρθρα 1 και 2).

Με την ευρωπαϊκή Οδηγία 2004/113/ΕΚ, προστέθηκαν οι λόγοι διακρίσεων λόγω φύλου – συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω εγκυμοσύνης ή άδειας μητρότητας - στην πρόσβαση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών, ενός δόθηκε και ορισμός της παρενόχλησης λόγω φύλου και της σεξουαλικής παρενόχλησης:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να καθιερώσει ένα πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, με σκοπό να εφαρμόζεται ουσιαστικά στα κράτη μέλη η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

Υπάρχει **άμεση διάκριση** όταν, ένας άνθρωπος λόγω φυλετικής καταγωγής,

- α) «άμεσες διακρίσεις»: όταν σε ένα πρόσωπο επιφυλάσσεται, λόγω του φύλου του, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα τύχει ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση,
- β) «έμμεσες διακρίσεις»: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να θέσει σε μειονεκτική θέση πρόσωπα του ενός φύλου σε σχέση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός εάν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία,
- γ) «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, ταπεινωτικού, εξευτελιστικού ή επιθετικού περιβάλλοντος,
- δ) «σεξουαλική παρενόχληση»: κάθε μορφή ανεπιθύμητης συμπεριφοράς είτε προφορική ή όχι είτε με πράξεις σεξουαλικού χαρακτήρα με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, και, ιδίως, τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, ταπεινωτικού, εξευτελιστικού ή επιθετικού περιβάλλοντος
(...)

Άρθρο 4

Αρχή της ίσης μεταχείρισης

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σημαίνει ότι:

α) δεν πρέπει να υπάρχουν άμεσες διακρίσεις λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης των γυναικών λόγω εγκυμοσύνης και μητρότητας,

β) δεν πρέπει να υπάρχουν έμμεσες διακρίσεις λόγω φύλου.

2. Η παρούσα οδηγία ισχύει υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων σχετικά με την προστασία των γυναικών όσον αφορά την εγκυμοσύνη και τη μητρότητα.

3. Η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας θεωρούνται ως διάκριση λόγω φύλου και, συνεπώς, απαγορεύονται. Το γεγονός ότι ένα άτομο απορρίπτει ή ανέχεται τέτοιου είδους συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως βάση για τη λήψη απόφασης που επηρεάζει το εν λόγω άτομο.

4. Η ενθάρρυνση για την άσκηση άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου θεωρείται ως διάκριση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.

5. Η παρούσα οδηγία δεν αποκλείει τη διαφορετική μεταχείριση, εάν η παροχή αγαθών ή υπηρεσιών αποκλειστικά ή πρωτίστως σε άτομα του ενός φύλου αιτιολογείται από θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία» (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2004/113/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Δεκεμβρίου 2004 για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, 21 Δεκεμβρίου 2004, Κεφάλαιο 1, Άρθρα 1, 2 και 4).

Με την ευρωπαϊκή Οδηγία 2006/54/ΕΚ, προστέθηκαν οι λόγοι διακρίσεων λόγω φύλου στην απασχόληση και στην εργασία:

«ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ*Άρθρο 1***Σκοπός**

Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης. Για το σκοπό αυτό, η παρούσα οδηγία περιέχει διατάξεις για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ως προς:

- α) την πρόσβαση στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εξέλιξης, και στην επαγγελματική κατάρτιση·
- β) τους όρους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής·
- γ) τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Περιλαμβάνει επίσης διατάξεις με σκοπό να εξασφαλίζεται ότι η εφαρμογή αυτή καθίσταται αποτελεσματικότερη μέσω της θέσπισης κατάλληλων διαδικασιών.

*Άρθρο 2***Ορισμοί**

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- α) «άμεση διάκριση»: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση·
- β) «έμμεση διάκριση»: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση πρόσωπα ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία·
- γ) «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος·
- δ) «σεξουαλική παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός ατόμου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος·
- ε) «αμοιβή»: οι συνήθεις βασικοί ή κατώτατοι μισθοί ή αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη, που λαμβάνει ο εργαζόμενος άμεσα ή έμμεσα, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργοδότη βάσει της σχέσης εργασίας·
- στ) «επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης»: συστήματα που δεν διέπονται από την οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισεως (1), και που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζόμενους, μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους, στα πλαίσια επιχείρησης ή ομάδας επιχειρήσεων, οικονομικού κλάδου ή επαγγελματικού ή διεπαγγελματικού τομέα, παροχών που προορίζονται να συμπληρώσουν ή να υποκαταστή-

σουν τις παροχές των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ανεξαρτήτως του αν η υπαγωγή στα συστήματα αυτά είναι υποχρεωτική.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η διάκριση περιλαμβάνει:

α) την παρενόχληση και τη σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση βασιζόμενη στην απόρριψη της εν λόγω συμπεριφοράς ή στην υποταγή σε αυτήν·

β) την εντολή προς διακριτική μεταχείριση ενός προσώπου λόγω φύλου·

γ) οποιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή άδειας μητρότητας κατά την έννοια της οδηγίας 92/85/ΕΟΚ» (στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2006/54/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Ιουλίου 2006 για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (αναδιατύπωση), 26 Ιουλίου 2006, Τίτλος 1, Άρθρα 1 και 2).

Σύμφωνα με σχετικά πρόσφατη (Σεπτέμβριος 2015) Έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ):

«(...) μέχρι σήμερα, τα περισσότερα δεσμευτικά κείμενα της ΕΕ, όπως Οδηγίες που έχουν εφαρμογή στην αρχή της ίσης μεταχείρισης των φύλων στην πρόσβαση αγαθών και υπηρεσιών, δεν αναφέρουν ρητά την ταυτότητα φύλου στον κατάλογο με τα πεδία όπου απαγορεύονται οι διακρίσεις. Η αρχή έγινε με δύο πιο πρόσφατες Οδηγίες, οι οποίες κάνουν **ρητή αναφορά στην ταυτότητα φύλου** και, πιο συγκεκριμένα με την **Αναδιατυπωμένη Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, καθώς επίσης και με την Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλασιού 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Πράγματι, κατά το πρότυπο του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι εν λόγω Οδηγίες είναι οι πρώτες που κάνουν ρητή αναφορά στην έννοια της «ταυτότητας φύλου», προβλέποντας ότι προσωπικά χαρακτηριστικά του προσώπου, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και η ταυτότητα ή η έκφραση του φύλου, πρέπει απαραίτητα να λαμβάνονται υπόψη για την παροχή προστασίας είτε, στην πρώτη περίπτωση, σε αιτούντες διεθνή προστασία, είτε, στη δεύτερη περίπτωση, σε θύματα εγκληματικότητας. Μάλιστα, αξίζει να δοθεί, στο σημείο αυτό, ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση του όρου «έκφραση φύλου» (gender expression), για πρώτη φορά σε δεσμευτικό νομικό κείμενο, την Οδηγία 2012/29/ΕΕ, καθώς με την προσθήκη της κατηγορίας αυτής ως έναν ακόμη λόγο βίας λόγω φύλου (μαζί με το φύλο και την ταυτότητα φύλου), πρόθεση του ευρωπαϊκού νομοθέτη είναι να αναγνωρίσει ως θύματα αυτής της βίας τόσο παρενδυτικά άτομα (cross dressers), όσο και οποιοδήποτε άλλο άτομο του οποίου η «έμφυλη συμπεριφορά» δεν εμπίπτει για οποιονδήποτε λόγο στην κατηγορία της «ταυτότητας φύλου» (στο Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Έκθεση «Διεμφυλικά άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου», Σεπτέμβριος 2015, σελ. 16-17.**

εθνοτικής καταγωγής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας, ταυτότητας φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού δέχεται λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση από αυτήν την οποία δέχεται, δέχτηκε ή θα δεχόταν σε ανάλογη κατάσταση ένας άλλος άνθρωπος, ενώ, **έμμεση διάκριση**, υπάρχει όταν μια – σε πρώτη ανάγνωση – ουδέτερου χαρακτήρα διάταξη, πρακτική ή κριτήριο ενδεχομένως να προκαλέσει την μειονεκτική μεταχείριση ενός ανθρώπου λόγω φυλετικής καταγωγής, εθνοτικής καταγωγής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας, ταυτότητας φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού, σε σχέση με άλλους ανθρώπους.

1.2. Αποτελέσματα Έργου «Πες το σ' εμάς» 01/04/2014 - 30/11/2015: δεδομένα και ερμηνείες

1.2.1. Συνολικά αποτελέσματα

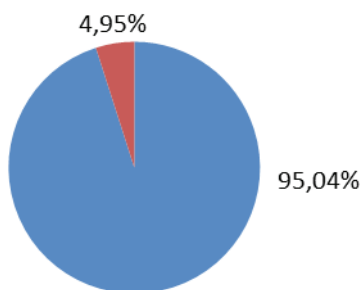
Από την **1η Απριλίου 2014** (έναρξη υλοποίησης του Έργου σε εθελοντική βάση) έως και την **30η Νοεμβρίου 2015** (λήξη δυνατότητας άμεσης, δωρεάν παροχής νομικής ή/και ψυχολογικής υποστήριξης στα θύματα από επιστημονικούς συνεργάτες του Έργου), καταγράφηκαν συνολικά **εκατόν ένα (101)** περιστατικά βίας ή διακρίσεων, λόγω ταυτότητας φύλου, έκφρασης φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού, με εκατόν σαράντα (140) θύματα και τουλάχιστον²¹ εκατόν ενενήντα τέσσερις (194) θύτες. Ο αριθμός περιστατικών και θυμάτων είναι ιδιαίτερα ανησυχητικός αν ληφθεί υπόψη (και) ότι οι υπηρεσίες του Έργου (καταγραφή, νομική ή/και ψυχολογική στήριξη) ήταν προσβάσιμες μόνο σε ανθρώπους που διέμεναν μόνιμα ή έστω προσωρινά εντός Περιφέρειας Αττικής και ότι τα περιστατικά που κατήγγειλαν έλαβαν χώρα στη συντριπτική τους πλειοψηφία – ενενήντα οχτώ (98) από τα εκατόν ένα (101) - εντός της Περιφέρειας αυτής.²²

Από το σύνολο των περιστατικών, τα ενενήντα έξι (96) καταγράφηκαν από τα ίδια τα θύματα, ενώ τα πέντε (05) από αυτόπτες μάρτυρες.

Διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/Ekthe-siNomikianagnorisitaytotitasfyλου.pdf>, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015).

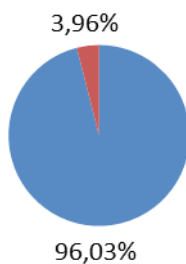
21. Σε πέντε περιστατικά, το/τα θύμα-τα δεν μπορούσε να προσδιορίσει τον ακριβή αριθμό των θυτών.
22. Θύματα αναφέρθηκαν επίσης σε ένα (01) περιστατικό στην Έδεσσα, στη Μύκονο και στο Μαραθονήσι.

■ Καταγραφές από θύματα ■ Καταγραφές από αυτόπτες μάρτυρες

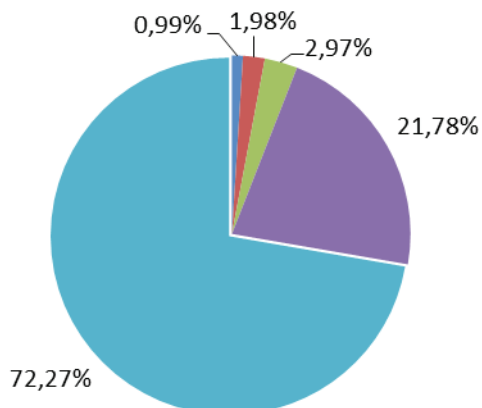
Επίσης, από τα περιστατικά αυτά, τα ενενήντα επτά (97) αφορούν άσκηση διαφόρων μορφών βίας και τα τέσσερα (04) διακριτική μεταχείριση.

■ Περιστατικά βίας ■ Περιστατικά διακρίσεων

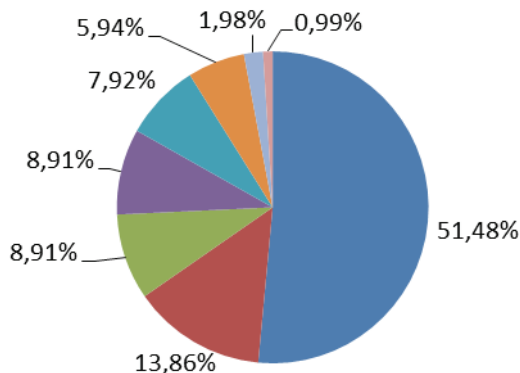
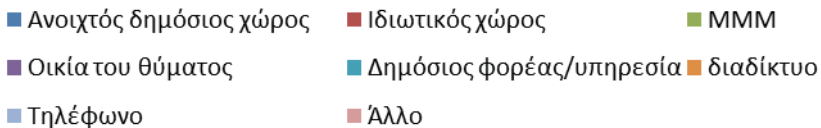
Ακόμα, ένα (01) περιστατικό έγινε το 2009, δύο (02) το 2011, τρία (03) το 2013, είκοσι δύο (22) το 2014 και εβδομήντα τρία (73) το 2015.

■ Έτος 2009 ■ Έτος 2011 ■ Έτος 2013 ■ Έτος 2014 ■ Έτος 2015

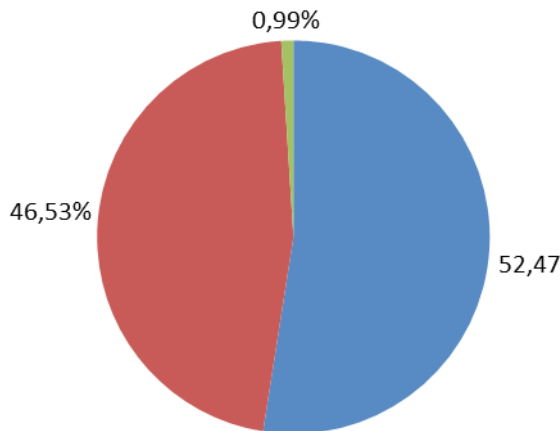
1.2.2. Χαρακτηριστικά των περιστατικών βίας ή διακρίσεων

Πάνω από τα μισά περιστατικά – πενήντα δύο (52) – έγιναν σε ανοιχτό δημόσιο χώρο, όπως, για παράδειγμα, δρόμοι – πεζοδρομία, πλατείες, πάρκα, δημόσιες - προσβάσιμες σε όλες-ους παραλίες, στάσεις λεωφορείων/τρόλεϊ/τραμ κ.λπ. Ακόμα, δέκα τέσσερα (14) περιστατικά έγιναν σε ιδιωτικούς χώρους, στους οποίους περιλαμβάνονται οικίες φίλων, γνωστών του /των θύματος-ων αλλά και χώροι ιδιωτικών επιχειρήσεων, εταιρειών κ.ο.κ. Επιπλέον, εννέα (09) περιστατικά έγιναν σε μέσα μαζικής μεταφοράς ή κλειστούς σταθμούς αυτών και συγκεκριμένα εντός των συρμών ή των σταθμών του ηλεκτρικού και του υπογείου σιδηροδρόμου, εντός του τραμ, του προαστιακού σιδηροδρόμου, των λεωφορείων, των τρόλεϊ. Επίσης, εννέα (09) περιστατικά έλαβαν χώρα στην οικία του θύματος από πρόσωπο του άμεσου συγγενικού περιβάλλοντος – εκτός από μία (01) περίπτωση όπου ο-οι δράστης-ες ήταν άγνωστος-οι. Άλλα οχτώ (08) περιστατικά έγιναν εντός δημόσιου φορέα/υπηρεσίας, όπως, για παράδειγμα, δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων, Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, ΔΟΥ, υπουργεία, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης κ.ο.κ. Έξι (06) περιστατικά έγιναν στο διαδίκτυο - για παράδειγμα, μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, μέσω εσωτερικού διαλόγου, αναρτήσεων ή/και σχολίων στα κοινωνικά δίκτυα κ.λπ. – δύο (02) περιστατικά έγιναν μέσω τηλεφώνου – για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια τηλεφωνικής συνδιάλεξης ή μέσω μηνυμάτων – και, τέλος, ένα (01) περιστατικό ξεκίνησε σε δημόσιο χώρο και συνεχίστηκε εντός του ιδ. χώρου και συγκεκριμένα, εντός επιχείρησης.

Σε πάνω από τα μισά περιστατικά – πενήντα τρία (53) – το/τα θύμα-τα δέχτη-κε-αν βία ή διάκριση από ομάδα ατόμων, δηλαδή ταυτόχρονα τουλάχιστον από δύο άτομα. Σε σαράντα επτά (47) περιστατικά ο θύτης ήταν ένα (1) άτομο, ενώ σε ένα (1) περιστατικό που αφορούσε – μεταξύ άλλων - φθορά περιουσίας και διατάραξη οικιακής ειρήνης, παραμένει άγνωστο αν ο θύτης ήταν ένα άτομο ή ομάδα ατόμων.

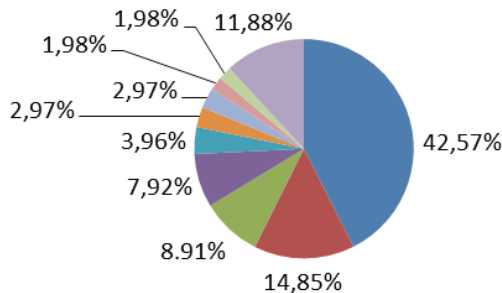
■ Ομαδική επίθεση ■ Ένας δράστης ■ Άγνωστος αριθμός δραστών

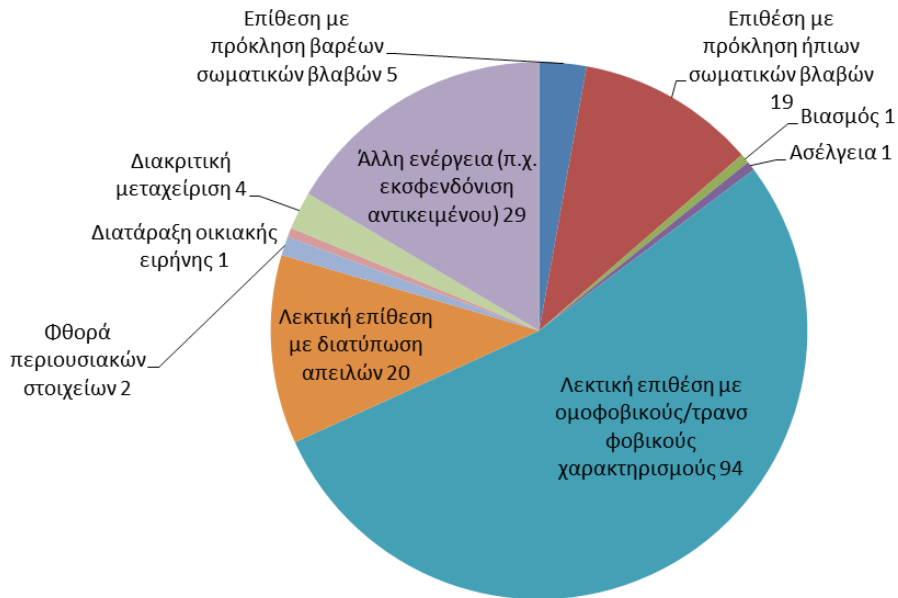
Ως προς τον τύπο εγκληματικής/αξιόποινης πράξης, σχεδόν τα μισά περιστατικά αφορούσαν **αποκλειστικά** άσκηση λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς: συνολικά καταγράφηκαν σαράντα τρία (43) τέτοια περιστατικά. Επίσης, δέκα πέντε (15) περιστατικά αφορούσαν άσκηση λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς και άλλη ενέργεια (π.χ. εκσφενδόνιση αντικειμένου κατά του θύματος, φτύσιμο κ.λπ.), εννέα (09) αφορούσαν άσκηση λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς και διατύπωση απειλών, οχτώ (08) αφορούσαν πρόκληση (ήπιας) σωματικής βλάβης και άσκηση λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς, τέσσερα (04) αφορούσαν πρόκληση (ήπιας) σωματικής βλάβης, άσκηση λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς, διατύπωση απειλών και άλλη ενέργεια (π.χ. εκσφενδόνιση αντικειμένου κατά του θύματος, φτύσιμο κ.λπ.), τρία (03) αφορούσαν πρόκληση (ήπιας) σωματικής βλάβης, άσκηση λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς και άλλη ενέργεια (π.χ. εκσφενδόνιση αντικειμένου κατά του θύματος, φτύσιμο κ.λπ.), τρία (03) αφορούσαν (αποκλειστικά) διακριτική μεταχείριση, δύο (02) αφορούσαν πρόκληση (ήπιας) σωματικής βλάβης, άσκησης λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/

τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς και διατύπωση απειλών, δύο (02) αφορούσαν πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης άσκηση λεκτικής βίας/εξύβριση με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς και άλλη ενέργεια, ενώ τα υπόλοιπα είναι μεμονωμένα, ξεχωριστά περιστατικά.

- (Αποκλειστικά) Λεκτικής Βία/εξύβριση
- Λεκτική βία/εξύβριση και άλλη ενέργεια
- Λεκτική βία/εξύβριση και απειλές
- (Ηπια-ες) Σωματική-ές βλάβη-ες και λεκτική βία/εξύβριση
- (Ηπια-ες) Σωματική-ές βλάβη-ες, λεκτική βία/εξύβριση, απειλές και άλλη ενέργεια
- (Ηπια-ες) Σωματική-ές βλάβη-ες, λεκτική βία/εξύβριση και άλλη ενέργεια
- (Αποκλειστικά) Διακριτική μεταχείριση
- (Ηπια-ες) Σωματική-ές βλάβη-ες, λεκτική βία/εξύβριση και απειλές
- Βαριά-ες σωματική-ές βλάβη-ες, λεκτική βία/εξύβριση και άλλη ενέργεια

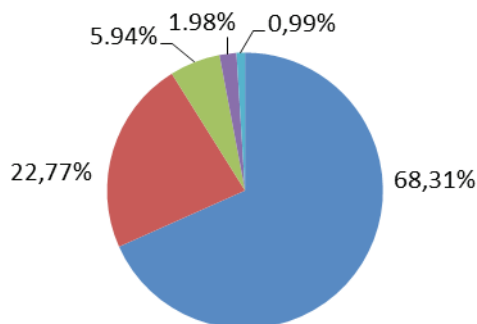
Γενικά, σε απόλυτους αριθμούς, στο σύνολο των εκατόν ενός (101) περιστατικών καταγράφηκαν, πέντε (05) επιθέσεις με πρόκληση βαρέων σωματικών βλαβών, δέκα εννέα επιθέσεις (19) με πρόκληση ήπιων σωματικών βλαβών, ένας (01) βιασμός, μία (01) ασέλγεια, ενενήντα τέσσερις (94) λεκτικές επιθέσεις με ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς χαρακτηρισμούς, δύο (02) φθορές περιουσιακών στοιχείων, μία (01) διατάραξη οικιακής ειρήνης, είκοσι (20) λεκτικές επιθέσεις με διατύπωση απειλών, τέσσερις (04) περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης, είκοσι εννέα (29) άλλες ενέργειες (π.χ. εκοφενδόνιση αντικειμένου κατά του θύματος, φτύσιμο κ.λπ.).

1.2.3. Λόγοι άσκησης βίας ή διακριτικής μεταχείρισης σύμφωνα με τα θύματα ή τους αυτόπτες μάρτυρες

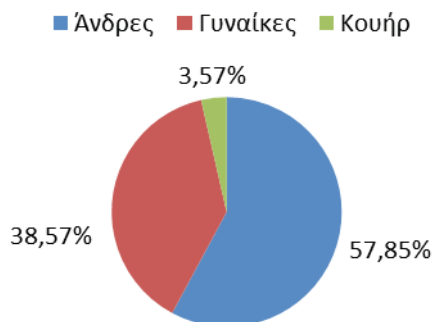
Σε εξήντα εννέα (69) περιστατικά, τα θύματα θεωρούν ότι στοχοποιήθηκαν λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, σε είκοσι τρία (23) θεωρούν ότι στοχοποιήθηκαν λόγω της ταυτότητας φύλου τους, σε έξι (06) ότι στοχοποιήθηκαν και λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού και λόγω της ταυτότητας φύλου τους, σε δύο (02) ότι στοχοποιήθηκαν λόγω της αναπηρίας τους, του σεξουαλικού τους προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου τους, σε ένα (01) ότι στοχοποιήθηκε λόγω της αναπηρίας του και του σεξουαλικού του προσανατολισμού.

- Στοχοποίηση λόγω σεξ, προσανατολισμού
- Στοχοποίηση λόγω ταυτότητας φύλου
- Στοχοποίηση λόγω σεξ, προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου
- Στοχοποίηση λόγω σεξ, προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και αναπηρίας
- Στοχοποίηση λόγω σεξ, Προσανατολισμού και αναπηρίας

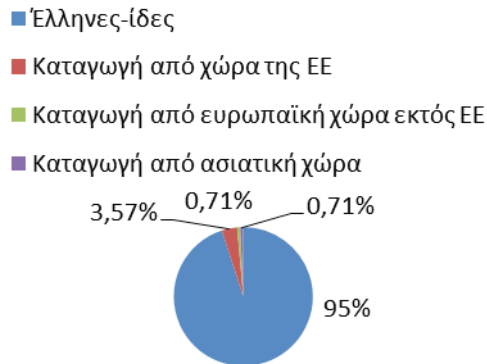

1.2.4. Κοινωνικά – δημογραφικά στοιχεία θυμάτων.

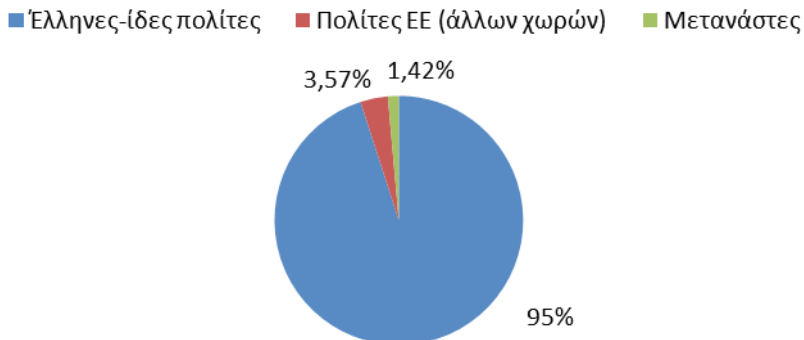
Ο μέσος όρος ηλικίας των θυμάτων ήταν 25,45 έτη. Ως προς το φύλο, η συντριπτική πλειοψηφία των θυμάτων ήταν άνδρες: ογδόντα ένα άνδρες (81), εκ των οποίων ο ένας (1) τρανς. Επίσης, πενήντα τέσσερα (54) θύματα ήταν γυναίκες – εκ των οποίων οι είκοσι τρεις (23) τρανς – και πέντε (05) κουήρ άνθρωποι.

Ως προς την εθνική καταγωγή, σχεδόν όλα τα θύματα ήταν Έλληνες-ίδες – εκατόν τριάντα τρία άτομα (133) – ενώ καταγράφηκαν πέντε (5) θύματα προερχόμενα από άλλες χώρες της ΕΕ, ένα (1) από ευρωπαϊκή χώρα εκτός ΕΕ και ένα (1) από ασιατική χώρα.

Ως προς το καθεστώς, εκατόν τριάντα τρία άτομα (133) ήταν Έλληνες-ίδες πολίτες, πέντε (05) Ευρωπαίοι πολίτες (όπως και οι Έλληνες-ίδες) από άλλες χώρες μέλη της ΕΕ και δύο (2) μετανάστες.

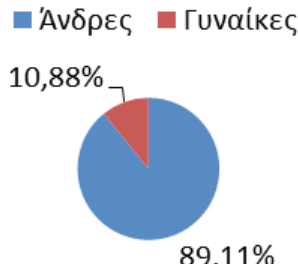
1.2.5. Κοινωνικά – δημογραφικά στοιχεία θυτών (δραστών)

Ο μέσος όρος ηλικίας των θυτών, από ένα σύνολο 191 θυτών - την ηλικία των οποίων γνώριζε, μπόρεσε να διακρίνει ή να θυμηθεί το/τα θύματα²³ - ήταν τα 29,39 έτη. Ως προς το φύλο, από ένα σύνολο 193 θυτών το φύλο των οποίων γνώριζε, μπόρεσε να διακρίνει ή να θυμηθεί το/τα θύμα/θύματα²⁴ - η συντριπτική

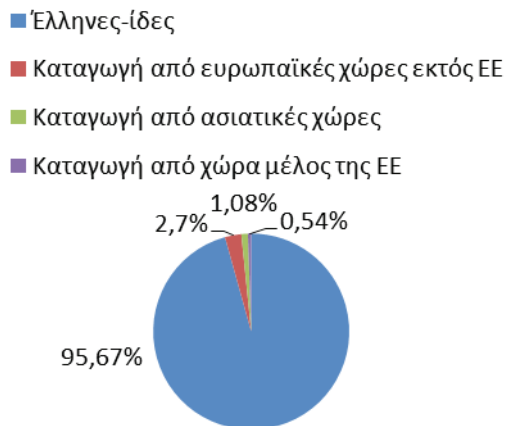
23. Υπάρχουν περιστατικά όπου ο αριθμός ή/και τα χαρακτηριστικά του/των δράστη-ών ήταν άγνωστος-α ή όπου το/τα θύμα/θύματα δεν μπορούσε να προσδιορίσει την ηλικία του-των θύτη-ων που του/τους άσκησαν βία ή το/τα μεταχειρίστηκαν δυσμε-νώς.

24. Υπάρχουν περιστατικά όπου ο αριθμός ή/και τα χαρακτηριστικά του/των δράστη-ών ήταν άγνωστος-α ή όπου το/τα θύμα/θύματα δεν μπορούσε να προσδιορίσει τον

πλειοψηφία, δηλαδή εκατόν εβδομήντα δύο (172) ήταν άνδρες και μόλις είκοσι μία (21) ήταν γυναίκες,

Ως προς την εθνική καταγωγή, από ένα σύνολο 185 θυτών την εθνική καταγωγή των οποίων γνώριζε ή μπορούσε να προσδιορίσει το/τα θύμα/θύματα,²⁵ η συντριπτική πλειοψηφία, δηλαδή εκατόν εβδομήντα επτά άτομα (177) είχαν ελληνική καταγωγή, ενώ πέντε (5) άτομα προέρχονταν από ευρωπαϊκές χώρες εκτός ΕΕ, δύο (2) από ασιατικές χώρες και ένα (1) από χώρα μέλος της ΕΕ.

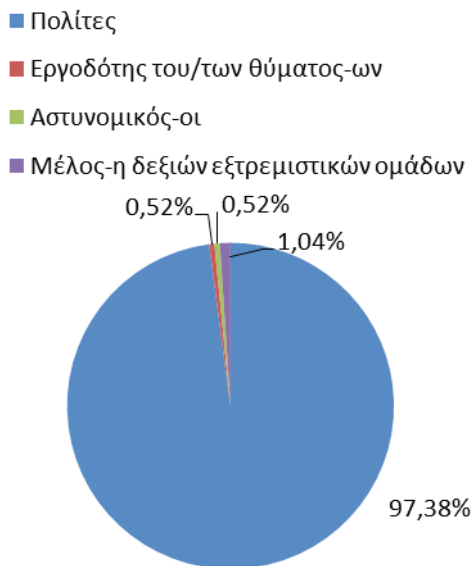

Τέλος, ως προς την ιδιότητα των θυτών, σύμφωνα πάντα με τα θύματα, από ένα σύνολο 191 θυτών - την ιδιότητα των οποίων γνώριζε, μπόρεσε να διακρίνει ή

ακριβή αριθμό ανδρών ή/και γυναικών που του/τους άσκησαν βία ή το/τα μεταχειρίστηκαν δυσμενώς.

25. Υπάρχουν περιστατικά όπου ο αριθμός ή/και τα χαρακτηριστικά του/των δράστη-ών ήταν άγνωστος-α ή όπου το/τα θύμα/θύματα δεν μπορούσε να προσδιορίσει την εθνική καταγωγή αυτού-ών που του/τους άσκησαν βία ή το/τα μεταχειρίστηκαν δυσμενώς.

να θυμηθεί το/τα θύμα/θύματα²⁶ - η συντριπτική πλειοψηφία, δηλαδή εκατόν ογδόντα έξι (186) ήταν απλοί πολίτες, ενώ ένας (1) ήταν εργοδότης του/των θύματος-ων, ένας (1) δημόσιος υπάλληλος, ένας (1) αστυνομικός και δύο (2) (πιθανόν) μέλη εξτρεμιστικών δεξιών ομάδων.

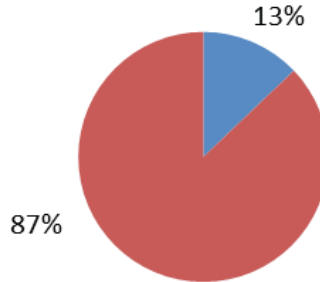

1.2.6. Ενέργειες θύματος/θυμάτων μετά το περιστατικό

Μόλις σε δεκατρία (13) περιστατικά, το/τα θύμα-τα ανέφερε το θύμα ότι έχει καταγγείλει ή ότι έστω επιθυμεί να καταγγείλει το περιστατικό στις αρμόδιες Αρχές. Στα υπόλοιπα ογδόντα οχτώ (88) δεν προχώρησε σε καμία ανάλογη ενέργεια ή/και εξέφρασε την άρνηση του να προχωρήσει μελλοντικά σε καταγγελία.

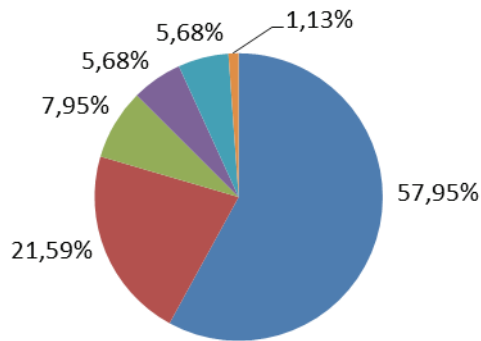
26. Υπάρχουν περιστατικά όπου το/τα θύμα/θύματα δεν μπορούσε να προσδιορίσει την ιδιότητα του-των θύτη-ων που του/τους άσκησαν βία ή το/τα μεταχειρίστηκαν δυσμενώς.

- Καταγγελία ή επιθυμία καταγγελίας στις Αρχές
- Καμία ενέργεια

Τέλος, από τα ογδόντα οχτώ (88) περιστατικά όπου τα θύματα δεν προέβησαν σε καταγγελία ή/και εξέφρασαν την άρνησή τους να το κάνουν μελλοντικά, εξήγησαν την στάση τους αυτή ως εξής: σε πάνω από τα μισά περιστατικά – πενήντα ένα (51) – τα θύματα δεν έδωσαν κάποια εξήγηση ή αναφέρθηκαν σε «προσωπικούς λόγους», σε δέκα εννέα (19) δήλωσαν ότι είχαν λίγη ή καθόλου εμπιστοσύνη στην ελληνική δικαιοσύνη, σε επτά (07) αναφέρθηκαν σε ένα συνδυασμό ποικίλων φόβων, ανασφαλειών και αρνητικών αντιλήψεων ταυτόχρονα – για παράδειγμα, φόβος ή/και αρνητική γνώμη για την ελληνική δικαιοσύνη και τη στάση της αστυνομίας, «ασημαντότητα» του περιστατικού, «αναστάτωση» συγγενικού περιβάλλοντος κ.λπ. - που τα εμποδίζει να προβούν απευθυνθούν στις αρχές, σε πέντε (05) ανέφεραν ότι θεωρούν ασήμαντο το περιστατικό, σε πέντε (05) ανέφεραν ότι φοβόντουσαν την αντίδραση των οικείων τους – προφανώς λόγω ανεπιθύμητης «αποκάλυψης» της ταυτότητας φύλου τους ή/και του σεξουαλικού τους προσανατολισμού σε αυτούς - ενώ σε ένα (01) περιστατικό το-τα θύμα-τα ανέφερε-αν ότι έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από την τέλεση της αξιόποινης πράξης.

- Δεν ξέρω/δεν απαντώ - "Προσωπικοί λόγοι"
- Χαμηλή ή ανύπαρκτη εμπιστοσύνη στην ελληνική δικαιοσύνη
- Συνδυασμός φόβων/ανασφαλειών/αρνητικών αντιλήψεων
- Το περιστατικό είναι ασήμαντο
- Φόβος αντίδρασης οικείων προσώπων
- Παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος

1.3. Ερμηνείες των αποτελεσμάτων

Αν θα έπρεπε να αναφερθούμε σε ένα «τυπικό» ή «συνηθισμένο» περιστατικό βίας ή διάκρισης λόγω ταυτότητας φύλου, έκφρασης φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού, θα το περιγράφαμε ως εξής:

«Άνδρας, νεαρός ενήλικας – κάτω των 30 ετών και Έλληνας πολίτης, δέχεται λεκτική επίθεση (με ομοφοβικούς χαρακτηρισμούς) σε ανοιχτό, δημόσιο χώρο, από ομάδα ανδρών (τουλάχιστον δύο), επίσης νεαροί ενήλικες – κάτω των 30 ετών και Έλληνες πολίτες. Μετά τη λήξη του περιστατικού, το θύμα δεν απευθύνεται στις Αρχές – ούτε σχεδιάζει να το κάνει αργότερα – για προσωπικούς/ άγνωστους λόγους».

Με βάση το παραπάνω προφίλ δράστη/θύματος και τα χαρακτηριστικά του περιστατικού και, γενικά, από τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου - χρησιμοποιώντας αποκλειστικά τη μέθοδο του Δικτύου Καταγραφών Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας - προκύπτουν ορισμένα συμπεράσματα.

Πρώτον, τα εγκλήματα μεικτού κινήτρου – δηλαδή η στοχοποίηση ενός ανθρώπου ταυτόχρονα για διάφορα χαρακτηριστικά ή/και ιδιότητες του - σπανίζει. Τα περισσότερα θύματα στοχοποιήθηκαν αποκλειστικά λόγω του σε-

ξουαλικού τους προσανατολισμού, ενώ ο αριθμός των διαφόρων ειδών επιθέσεων ή διακρίσεων λόγω ταυτότητας φύλου δεν είναι καθόλου αμελητέος. Ο (θεωρούμενος) σεξουαλικός προσανατολισμός των θυμάτων πυροδοτεί από αρνητικά, ειρωνικά σχόλια με ανοιχτά ομοφοβικό χαρακτήρα, έως επιθέσεις που έχουν ως αποτέλεσμα την πρόκληση βαρέων σωματικών βλαβών. Αν και τα «ήπια» περιστατικά αποτελούν την πλειοψηφία, δεν θα πρέπει να υποτιμήσουμε/υποβαθμίσουμε τα περιστατικά αυτά, μέσω μιας «κανονικοποίησης»/«καθημερινοποίησης» τους. Οποιαδήποτε αξιόποινη ενέργεια/συμπεριφορά που μένει ατιμώρητη – και ακόμα χειρότερα, επικροτείται από αυτόπτες μάρτυρες ή/και αστυνομικά όργανα – όχι μόνο θα επαναληφθεί, αλλά υπάρχει κίνδυνος να κλιμακωθεί.

Επίσης, δεν λείπουν ιδιαίτερα σοβαρά περιστατικά όπως ο βιασμός – με «τιμωρητικό» και «διορθωτικό» χαρακτήρα για το θύμα - και πρόκληση βαρέων σωματικών βλαβών, που χρήζουν άμεσης ιατρικής φροντίδας. Η συνεχιζόμενη ατιμωρησία και η νομιμοποίηση της βίας και των διακρίσεων – για παράδειγμα, μέσω του απροκάλυπτου ρατσιστικού και μισαλλόδοξου λόγου παραγόντων της Πολιτείας και της Εκκλησίας, αλλά και της αδιαφορίας αστυνομικών να δράσουν ή/και της άμεσης εμπλοκής τους σε περιστατικά ομοφοβικής/τρανσφοβικής βίας και διακρίσεων – εύλογα δημιουργεί φόβους για ένταση του φαινομένου, με πιο σκληρές επιθέσεις ή/και «ενθάρρυνση» όσων – με ισχυρές αρνητικές προκαταλήψεις και βίαιες/αυταρχικές τάσεις - δεν έχουν εμπλακεί σε τέτοια περιστατικά να το πράξουν.

Δεύτερον, τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις τοποθεσίες που συνήθως λαμβάνουν χώρα τα περιστατικά – ανοιχτοί, δημόσιοι χώροι, προσβάσιμοι σε όλους και με υψηλή πιθανότητα να υπάρχει αριθμός αυτοπτών μαρτύρων – δείχνει ότι οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι κινδυνεύουν πάντα να δεχθούν τουλάχιστον λεκτική ομοφοβική/τρανσφοβική επίθεση. Ο ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός επιθέσεων στους προαναφερθέντες χώρους – αλλά και σε χώρους που επίσης υπάρχει η ισχυρή πιθανότητα να υπάρχουν αυτόπτες μάρτυρες ή κάμερες ασφαλείας, όπως, ΜΜΜ ή δημόσιοι/φορείς/υπηρεσίες – δείχνει ότι οι δράστες δεν ντρέπονται για τις ενέργειες τους ή/και δεν φοβούνται για τις ποινικές συνέπειες αυτών ή/και για την αντίδραση των αυτοπτών μαρτύρων. Η συνεχόμενη ατιμωρησία, η αδιαφορία αστυνομικών να δράσουν ή/και η εμπλοκή τους σε περιστατικά ομοφοβικής/τρανσφοβικής βίας, η αδιαφορία ή/και σιωπηλή αποδοχή των αυτοπτών μαρτύρων, ο νομιμοποιητικός» χαρακτήρας των (ανά)παραγόμενων αρνητικών στερεοτύπων ορισμένων ΜΜΕ και του ρατσιστικού/μισαλλόδοξου λόγου ορισμένων θεσμικών παραγόντων, δεν μπορεί παρά να δημιουργεί προβληματισμό – αν όχι απαισιοδοξία – για το μέλλον.

Τρίτον, τα περισσότερα θύματα δεν προβαίνουν - ούτε επιθυμούν να το πράξουν στο μέλλον – σε καταγγελία στις αρμόδιες Αρχές. Η άρνηση των περισσότερων να δώσουν σαφή εξήγηση στη στάση τους αυτής, δείχνει μια ανησυχητική πιθανότητα εσωτερίκευσης, θυματοποίησης, αίσθησης αδιεξόδου. Παράλληλα, ο μεγάλος αριθμός θυμάτων που αναφέρθηκαν σε χαμηλή ή ανύπαρκτη εμπιστοσύνη στις Αρχές ή/και στη συνύπαρξη διαφόρων φόβων/ανασφαλειών/αρνητικών αντιλήψεων που σχετίζονται, μεταξύ άλλων και με την αστυνομία και γενικότερα τη δικαιοσύνη, δεν μπορεί να δημιουργεί αισιοδοξία για τη βελτίωση της απονομής της δικαιοσύνης και την ανάσχεση του φαινομένου της βίας και των διακρίσεων κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων. Οι Αρχές οφείλουν να λάβουν και να εφαρμόσουν μέτρα που θα βοηθήσουν στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών, στη λογοδοσία των δραστών, στην δραστική μείωση της βίας και των διακρίσεων όπως: αμείλικτη αντιμετώπιση περιστατικών αστυνομικής αυθαιρεσίας, συνεχής υποχρεωτική αξιολόγηση, ευαισθητοποίηση και κατάρτιση αστυνομικών και δικαστικών λειτουργών - σε ολόκληρη τη χώρα - με τη συμμετοχή επιστημονικών φορέων αλλά και φορέων της κοινωνίας των πολιτών, θετική προβολή των όποιων επιτευγμάτων της αστυνομίας και της δικαιοσύνης στη αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας και των διακρίσεων, συνεχείς εκστρατείες ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης των πολιτών για το φαινόμενο, αλλά και ενθάρρυνσης των θυμάτων να προσφύγουν στις αρμόδιες Αρχές.

Τέταρτον, ο χαμηλός μέσος όρος ηλικίας των θυτών (κάτω των 30 ετών), φανερώνει ότι ισχυρές ομοφοβικές/τρανσφοβικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις διακινούνται περνώντας στις νεότερες γενιές πολιτών, αν και οι τελευταίες έχουν – σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες του 20ου αιώνα - πολλές περισσότερες ευκαιρίες και δυνατότητες εκπαίδευσης και μόρφωσης, ζουν σε μια πιο ανοιχτή, πλουραλιστική δημοκρατική κοινωνία, είναι πολίτες μιας ισχυρής και ανεπτυγμένης υπερεθνικής ένωσης, που προστατεύει και προάγει τις δημοκρατικές ελευθερίες ανθρώπινα δικαιώματα και εντός της οποίας μπορούν να ταξιδέψουν, να σπουδάσουν, να εργαστούν, να αναπτυχτούν προσωπικά και επαγγελματικά. Εντούτοις, η πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια ακόμα και η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, φαίνεται ότι δεν αντιμετωπίζει αποτελεσματικά την (ανά)παραγωγή ξεπερασμένων ή ψευδοεπιστημονικών θέσεων για την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις σχέσεις των φύλων, την αναπαραγωγή και τη δημιουργία οικογένειας, δεν εμφυσά αποτελεσματικά στους μαθητές και στους σπουδαστές ανθρωπιστικές αρχές, δεν προάγει τον σεβασμό

και την αποδοχή του «Άλλου», δεν αντιμετωπίζει αποτελεσματικά φαινόμενα όπως ο εκφοβισμός, ο οποίος οφείλεται και νομιμοποιείται (και) σε/από συγκεκριμένα αρνητικά στερεότυπα και αντιλήψεις.

Για τους λόγους αυτούς, χρειάζονται δραστικά μέτρα όπως: συνεχής αξιολόγηση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ρατσισμού, διακρίσεων και εκφοβισμού, λογοδοσία και επιβολή αυστηρών ποινών σε εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται άμεσα σε περιστατικά ρατσιστικής βίας ή διακρίσεων ή εκφοβισμού ή δεν έλαβαν τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών σε χώρους/τομείς ευθύνης τους, αξιολόγηση/αναθεώρηση συγγραμμάτων/εγχειριδίων όλων των βαθμίδων σε συνεργασία με την επιστημονική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών, αναβάθμιση/εμπλουτισμός του μαθήματος κοινωνικής και πολιτικής αγωγής ή/και κοινωνιολογίας και εισαγωγή της σεξουαλικής αγωγής ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Τελικά, απαιτείται η άνευ περιορισμών, ομόθυμη καταδίκη του ρατσιστικού και μισαλλόδοξου λόγου από όλα τα κοινοβουλευτικά και εξωκοινοβουλευτικά δημοκρατικά κόμματα και η αποφασιστικότητα των κυβερνήσεων να προχωρήσουν σε αυτονόητα – δυστυχώς, «ριζοσπαστικά» για τη χώρα μας - μέτρα όπως η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου²⁷ και ο πολιτικός γάμος – όχι μόνο σύμφωνο συμβίωσης - για τα ομόφυλα ζευγάρια, στέλνοντας το μήνυμα εντός και εκτός της χώρας, ότι οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι δεν είναι απλώς ανεχτοί αλλά πλήρως αποδεχτοί και ισότιμοι πολίτες.

Στο επόμενο κεφάλαιο, περιλαμβάνονται αναλυτικές θέσεις και διεκδικήσεις της Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, αναφορικά με την αντιμετώπιση της βίας και των διακρίσεων λόγω ταυτότητας φύλου, έκφρασης φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού, την ισότιμη μεταχείριση και την πλήρη κοινωνική ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+ συμπολιτών μας.

27. Σύμφωνα με πρόσφατη Έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου: «Πρόκειται, ουσιαστικά, για τη διαδικασία της μεταβολής ονόματος, επωνύμου και φύλου που δηλώνεται στα επίσημα (κρατικά) έγγραφα και μητρώα, προκειμένου να αναγνωριστεί η ταυτότητα του φύλου ενός ανθρώπου και απορρέει, σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, [Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου] από το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ [Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου]. Τα Κράτη μπορούν να καθορίσουν το πλαίσιο προϋποθέσεων εντός του οποίου επιτρέπεται σε ένα διεμφυλικό άτομο να προχωρήσει στις εν λόγω αλλαγές. Ωστόσο, τα προβλεπόμενα προαπαιτούμενα δεν πρέπει να παραβιάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου» (στο «Διεμφυλικά άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου», όπ. π., σελ. 46).

Κεφάλαιο 2ο

Επισημάνσεις και προτάσεις

της Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας:

«Ατζέντα Διεκδικήσεων»

Το Σωματείο Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας είναι σε θέση να προτείνει μέτρα που πρέπει να ληφθούν από την ελληνική Πολιτεία με κεντρικό στόχο την πρόληψη και την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων, την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας και διακρίσεων με βάση την ταυτότητα/έκφραση φύλου ή/και τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Οι θέσεις και διεκδικήσεις του Σωματείου, βρίσκονται υπό διαρκή έλεγχο και αναθεώρηση από τα μέλη της Διαχειριστικής Ομάδας, ακολουθώντας πάντα τις πολιτικές και νομικές εξελίξεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πρόσφατα πορίσματα της επιστήμης.

2.1. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι, διακρίσεις και ανθρώπινα δικαιώματα:

Θέσεις και προτάσεις της Colour Youth

«Εισαγωγή

Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και η πρόληψη για την τήρησή τους σε διεθνές επίπεδο συνιστά μια αδιάκοπη διαδικασία. Η Ελλάδα δεσμεύεται από διεθνείς κι ευρωπαϊκές συμβάσεις να τηρεί τα ανθρώπινα δικαιώματα και να λαμβάνει μέτρα για την διαφύλαξή τους (δέσμευση βάσει της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και της υποχρέωσης της Ελληνικής Πολιτείας για σεβασμό των θεμελιωδών αρχών και ατομικών δικαιωμάτων).

Η Colour Youth, σύμφωνα με τις αρχές της Yogyakarta, υποστηρίζει το δικαίωμα στην ισότητα και την απαγόρευση των διακρίσεων, καθώς κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα χωρίς διάκριση με κριτήριο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Εφόσον όλοι οι άνθρωποι είναι γεννημένοι ελεύθεροι και ίσοι ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα^[6], στηρίζει ενέργειες που προάγουν την καταπολέμηση των διακρίσεων όχι μόνο στο εν λόγω πεδίο, αλλά κι όλων όσων στοχεύουν στην μεί-

ωση της ανθρώπινης αξίας λόγω φυλής, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας κτλ., επιχειρεί δηλαδή να έχει μια διαθεματική προσέγγιση (intersectional approach).

Η κατάσταση στην Ελλάδα: Αναποτελεσματικότητα, βία και ανοχή

Το ελληνικό κράτος έχει σε μεγάλο βαθμό σταθεί αναποτελεσματικό απέναντι στην πρόληψη και αντιμετώπιση των παραβιάσεων που ανακύπτουν. Η οικονομική κρίση συνιστά πραγματικότητα που πλήττει το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας αλλά παράλληλα λειτουργεί ως δικαιολογία για επίδειξη πρωτοφανούς αδιαφορίας, άσκησης βίας λεκτικής και σωματικής σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο δημιουργώντας πλαίσιο ανοχής σε ρατσιστικές, ομοφοβικές, τρανσφοβικές και σεξιστικές συμπεριφορές, καθώς και ανάδειξη φασιστικών μορφωμάτων όπως η Χρυσή Αυγή. Με τον εκφασισμό της κοινωνίας συμβαδίζει η έλλειψη αποδοχής κι ανεκτικότητας προς τη διαφορετικότητα στο ευρύτερο φάσμα της.

Η Ελλάδα πλέον καταλαμβάνει την τέταρτη θέση στον πίνακα των χωρών που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα σύμφωνα με την ετήσια έκθεση απολογισμού που δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα παραβιάζεται επανειλημμένως το άρθρο 5 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών που αφορά στο δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία κι ασφάλεια.

Σημαντικός αριθμός εκθέσεων διεθνών κι ευρωπαϊκών φορέων για την Ελλάδα έχει συγκεντρωθεί από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), η οποία αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Στην ΕΕΔΑ υπάγεται το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας που στην πρώτη του συνέντευξη έδειξε 87 επιθέσεις σε μετανάστες, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων έλαβαν χώρα στην Αθήνα. Η Colour Youth κατέγραψε στο Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας 27 περιστατικά το 2014, ενώ μόνο για το πρώτο τρίμηνο του 2015 κατέγραψε 33.

Θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, απαιτεί από τα κράτη μέλη του να αναγνωρίσουν θεσμικά το κοινωνικό φύλο και να παρέχουν μια θεσμική μέθοδο αλλαγής του αναγραφόμενου φύλου στα επίσημα έγγραφα ενός ατόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), «Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.» Παρότι στο άρθρο αυτό της ΕΣΔΑ δεν μιλά για την ταυτότητα φύλου, το Ευρωπαϊκό

Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει ως κεκτημένο (δεδεικασμένο) ότι η αποτυχία μιας χώρας να αλλάξει το πιστοποιητικό γεννήσεως ενός ατόμου εναρμονίζοντάς το με το φύλο της βούλησης του ατόμου συνεπάγεται παράβαση του Άρθρου 8 της Συνθήκης.

Πέραν τούτου, τον Απρίλη του 2015 το Συμβούλιο της Ευρώπης, με μεγάλη πλειοψηφία, ενέκρινε το με αριθμό 2048 ψήφισμα. Το ψήφισμα μιλά ξεκάθαρα για την ανάγκη τα κράτη να προβλέπουν την γρήγορη, διαφανή και προσβάσιμη αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, βασισμένη στον αυτοπροσδιορισμό, και μόνο, χωρίς περαιτέρω προϋποθέσεις στα χαρακτηριστικά ενός ατόμου (συμπεριλαμβανομένης και της ηλικίας). Μιλά ανοιχτά για την ανάγκη να ακυρωθούν οι προϋποθέσεις ιατρικής φύσεως, στέρωσης, ψυχιατρικών διαγνώσεων ή διαζυγίου.

Παρότι 35 από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν θεσμοθετήσει έστω μία υποτυπώδη νομοθεσία για την θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, η Ελλάδα συνεχίζει να μην το κάνει.

Σύμφωνα με το Άρθρο 14 του νόμου 2503/1997, το φύλο στην ληξιαρχική πράξη ενός ατόμου, μπορεί να διορθωθεί μετά από δικαστική απόφαση που να πιστοποιεί την «αλλαγή φύλου». Πουθενά όμως δεν αναφέρεται το τι συνιστά την αλλαγή φύλου. Τα τρανς άτομα σήμερα, για να καταφέρουν να πάρουν πιστοποιητικό «Αλλαγής Φύλου» από δικαστήριο, βασίζονται σε δεδικασμένο. (διόρθωση ληξιαρχικής πράξης λόγω αλλαγής φύλου, απόφαση 6843/2007 ΜΠΡ ΑΘ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Νόμος, Πρ.Δράμας 68/72 ΝοΒ, 20 1084 Εκουσίας, ΝοΒ29 612 βλ. αλλοδαπή Νομολογία Απόφαση Συνταγματικού Δικαστηρίου Δυτ. Γερμανίας, απόφ. 647/1988 ΜΠΡ ΠΕΙΡ, απόφ. 175/2006 ΜΠΡ Ρεθύμνου, απόφ. 430/2003 ΜΠΡ ΠΑΤΡ).

Το δεδικασμένο αυτό θέτει σαν προϋπόθεση εκκίνησης της διαδικασίας αλλαγής του αναφερόμενου φύλου στα έγγραφα την ορμονοληψία αλλά και την εγχείριση στα αναπαραγωγικά όργανα, επιφέροντας στέρωση. Είναι ενδεικτικό πως τα τρανς άτομα αποτελούν την μόνη κοινωνική ομάδα στην Ελλάδα που υφίσταται εξαναγκαστική στέρωση. Να σημειωθεί πως ο Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια και άλλη βάνουση, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, υπογραμμίζει ότι η προϋπόθεση της στέρωσης ως προαπαιτούμενο για την αναγνώριση των τρανς ανθρώπων συνιστά βασανιστήριο σε Έκθεσή του τον Φεβρουάριο του 2013.

Απαιτούμε να υιοθετηθεί ένα σύγχρονο μοντέλο, όπως αυτό της Μάλτας, για την εύκολη και άνευ εμποδίων αλλαγή του αναγραφόμενου φύλου στα επίσημα έγγραφα ενός ατόμου, χωρίς καμία ιατρική ή άλλης φύσεως προϋπόθεση. Το νο-

μοσχέδιο της Μάλτας που ψηφίστηκε τον Απρίλιο του 2015, ορίζει πως μια απλή αίτηση, αλλά και μία περίοδος 15 ημερών, αρκούν ώστε το κράτος να αλλάξει το πιστοποιητικό γέννησης του ατόμου, ενώ δίνει τη δυνατότητα σε γονείς να μη συμπληρώνουν το φύλο στο πιστοποιητικό γέννησης, μέχρι το παιδί να είναι σε θέση να επιλέξει. Σε αυτό συνηγορεί και έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου που εκδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015 με τίτλο “Διεμφυλικά άτομα και Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου”.

Αστυνομική βία

Σύμφωνα με την έρευνα της Διεθνούς Αμνηστίας η αστυνομική βία έχει αυξηθεί κατακόρυφα, με καταπατήσεις από μέλη των σωμάτων ασφαλείας και τις συνθήκες ατιμωρησίας να διατηρούνται. Ενδεικτικά, κατά την τελευταία δεκαετία, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) έχει διαπιστώσει ότι η Ελλάδα παραβίασε τα Άρθρα 2 (δικαίωμα στη ζωή) ή 3 (απαγόρευση βασανιστηρίων ή άλλων μορφών κακομεταχείρισης) σε 11 υποθέσεις που αφορούσαν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας.

Επισημαίνεται πως πολυάριθμα περιστατικά αστυνομικής βίας δεν καταλήγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, κάνοντας τον πραγματικό αριθμό πολύ μεγαλύτερο. Επιπροσθέτως, η σύνδεση των αστυνομικών αρχών με την Χρυσή Αυγή λαμβάνει σημαντικότερη έκταση, καθιστώντας την αμερόληπτη παρέμβασή της εξαιρετικά αμφίβολη. Επιπλέον, βία μη προερχόμενη από την αστυνομία συχνά γίνεται ανεκτή και δεν καταγγέλλεται/αντιμετωπίζεται.

Στα πλαίσια της LGBTQI+ κοινότητας, περιστατικά ομοφοβίας και τρανσφοβίας δεν καταγγέλλονται ή καταγγέλλονται χωρίς να καταγράφεται διευκρίνιση για τη φύση της επίθεσης που στοχοποιεί άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, έκφραση και ταυτότητα φύλου. Δεν υφίσταται βάση δεδομένων για την καταγραφή αντίστοιχων περιστατικών με αποτέλεσμα τη μη ορατότητα των επιθέσεων, διακρίσεων και προβλημάτων που ανακύπτουν.

Συχνά τα LGBTQI+ άτομα δε νιώθουν ασφαλή ώστε να καταγγείλουν περιστατικά εις βάρος τους στις αρχές λόγω αδιαφορίας κι ελλιπούς ενημέρωσης από την πλευρά της αστυνομίας, αλλά και φόβο για αρνητική αντιμετώπιση/άσκηση βίας. Ακόμη, η αστυνομία καλείται στην προσαγωγή ατόμων από ευάλωτες ομάδες όπως αναφέρεται αμέσως παρακάτω, ακόμη ένα γεγονός που δεν δημιουργεί συνθήκες ασφάλειας κι εμπιστοσύνης στα LGBTQ άτομα ώστε να της απευθυνθούν.

Μέτρα που στοχοποιούν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (Ξένιος Δίας, διαπόμπευση οροθετικών)

Μέτρα όπως η επιχείρηση Ξένιος Δίας προάγουν διακρίσεις και καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στοχοποιώντας όχι μόνο μετανάστες αλλά και άλλες ευάλωτες ομάδες, όπως τα τρανς άτομα. Σύμφωνα με δελτίο τύπου που εξέδωσε το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ) «το βράδυ της Πέμπτης 9 Αυγούστου 2012, σε μαζική επιχείρηση σκούπα της αστυνομίας προσήχθησαν περίπου 25 τρανς άτομα, οδηγήθηκαν σε υπηρεσίες της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής χωρίς καμία επαρκή αιτιολογία, και τους έγινε υποχρεωτική εξέταση τεστ hiv, από γιατρό του ΚΕΕΛΠΝΟ, δεν βρέθηκαν θετικά και στη συνέχεια αφέθηκαν ελεύθερα».

Κατάφωρη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παραβίαση των προσωπικών δεδομένων και του ιατρικού απορρήτου υπήρξε και στην περίπτωση της δημοσίευσης των στοιχείων των οροθετικών εργατριών του σεξ, με τη συμμετοχή της αστυνομίας και του υπουργείου Υγείας καθώς και την ανοχή του ΚΕΕΛΠΝΟ να οδηγούν σε ακραίο στιγματισμό και ποινική δίωξη των τελευταίων τροχών της αμάξης. Σημειώνεται πως έλεγχοι έγιναν και σε τρανς άτομα, στιγματίζοντάς τα ξανά, χωρίς όμως να συλληφθούν και να κρατηθούν.

LGBTQ και Δημόσιος Χώρος

Τα LGBTQI+ άτομα στην Ελλάδα έρχονται συχνά αντιμέτωπα με αδικαιολόγητη απόρριψη και βία. Υπάρχει συχνή λογοκρισία LGBTQI+ θεμάτων από τα ΜΜΕ, με ακόμη συχνότερη την αντιμετώπισή τους ως θέματα δεύτερης κατηγορίας, παρεκκλίνοντα, ακόμη και πολυτέλεια μπροστά σε άλλα, πιο επείγοντα. Η συντήρηση στερεοτύπων δημιουργεί ένα ασφυκτικό κλίμα ειδικά για τους νέους και τις νέες με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και ταυτότητα φύλου, εφόσον δέχονται μεγάλες πιέσεις για ενσωμάτωση σε ένα ετεροκανονικό μοντέλο με τίμημα το δικαίωμα στη σεξουαλική αυτοδιάθεση και την ελεύθερη έκφραση σε όλο το φάσμα της ζωής τους.

Η αρνητική στάση μελών του κλήρου σε υψηλά αξιώματα κλιμακώνεται σε πολλές περιπτώσεις σε ρητορική μίσους. Μέλη του κλήρου καλούν σε βία και επιχειρούν τη φίμωση της ελευθερίας του λόγου (ενδεικτικά αναφέρονται τα γεγονότα στο Χυτήριο που οδήγησαν σε εσπευσμένο κατέβασμα της παράστασης χωρίς κάποια ουσιαστική νομική παρέμβαση). Ακόμα πιο πρόσφατα, ο μητροπολίτης Πειραιά Σεραφείμ απείλησε με αφορισμό κάθε βουλευτή που θα ψήφιζε την επέκταση του συμφώνου συμβίωσης στα ομόφυλα ζευγάρια.

LGBTQI+ πρόσφυγες

Σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το καθεστώς του πρόσφυγα και την οδηγία 2004/83/ΕΚ, οι LGBT αιτούντες άσυλο που καταδιώκονται εξαιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή/και της ταυτότητας φύλου τους μπορούν να αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη της Ε.Ε. ως πρόσφυγες που ανήκουν σε «ειδική κοινωνική ομάδα».

LGBTQ και Θεσμοί

Στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή δεν προβλέπεται:

- Καμία θεσμική αναγνώριση των ομοφύλων ζευγαριών και δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα στην τεκνοθεσία.
- Καμία θεσμική προστασία από τις πράξεις ρατσισμού με εξαίρεση το νόμο 3304/2005 για τις διακρίσεις στην εργασία (όπου χρησιμοποιείται ο προβληματικός όρος «γενετήσιος προσανατολισμός» ενώ παραλείπεται η ταυτότητα κι έκφραση φύλου).
- Καμία αναγνώριση για το κοινωνικό φύλο ή την ταυτότητα κι έκφραση φύλου.
- Καμία φροντίδα για τα άτομα που πέφτουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας ή γίνονται αντικείμενα εκφοβισμού (bullying), στο σχολείο ή στον κοινωνικό τους περίγυρο λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού και της ταυτότητας κι έκφρασης φύλου τους.

Η νομοθεσία επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τη σύνδεση κράτους-εκκλησίας, με τις αποφάσεις που λαμβάνονται συχνά να αντικατοπτρίζουν τις κοινωνικές συμβάσεις κι όχι τις διεθνείς διατάξεις.

Στόχοι και Διεκδικήσεις

Η Colour Youth διεκδικεί την εφαρμογή και πλήρη σεβασμό των διεθνών συμβάσεων που έχει υπογράψει η Ελλάδα σχετικά με τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ισότιμη μεταχείριση. Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου «όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα» και «κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιοσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση».

Αν και δεν αναφέρεται σαφώς η διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, πολλά σχόλια και αποφάσεις επιτροπών των Ηνωμένων Εθνών ισχυροποιούν ότι η ευρεία αυτή διατύπωση συμπεριλαμβάνει τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

Βάσει των παραπάνω, των Αρχών της Yogyakarta , της Διακήρυξης της Βιέννης, αλλά και άλλων διεθνών πρακτικών που εφαρμόζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και επιτυγχάνουν πρακτικά στην προστασία των LGBTQ ατόμων,

Διεκδικούμε ως προς την θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου:

1. Δυνατότητα σε όλα τα άτομα να διορθώσουν το αναγραφόμενο φύλο, όνομα και επίθετο κάθε επίσημου εγγράφου τους χωρίς ιατρικές, ψυχιατρικές ή άλλες προϋποθέσεις, όπως επιτάσσει και το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Διεκδικούμε να υιοθετηθεί νομοθεσία στα πρότυπα του μοντέλου της γειτονικής Μάλτας. (ψηφισθείσα 01/04/2015). Θεωρούμε απαράδεκτες και απάνθρωπες τις προϋποθέσεις στέρωσης, διάγνωσης ψυχικής ασθένειας ή διαζυγίου για την χορήγηση της άδειας αλλαγής των εγγράφων.

2. Θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, η οποία να είναι προσβάσιμη σε όλες τις ηλικίες. Η κατηγορηματική απαγόρευση της θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου σε άτομα που βρίσκονται κάτω από συγκεκριμένο όριο ηλικίας δεν είναι συμβατή με τους υπάρχοντες διεθνείς κανόνες καλής πρακτικής για τα δικαιώματα του παιδιού. Η θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου θα πρέπει να είναι διαθέσιμη, χωρίς ιατρικές, ψυχιατρικές ή άλλες προϋποθέσεις, σε παιδιά και εφήβους. Σε αυτό συνηγορεί και η Διεθνής Αμνηστία με έκθεση που εξέδωσε το 2014 και όνομα «The state decides who I am - lack of recognition for transgender people».

3. Απλοποίηση της διαδικασίας αλλαγής του φύλου, ονόματος και επιθέτου των εγγράφων και αποδέσμευση των δικαστηρίων από αυτή τη διαδικασία. Διεκδικούμε την αισθητή μείωση της γραφειοκρατίας.

4. Θεσμοθέτηση τρίτης επιλογής για το φύλο, ώστε να καλύπτονται όσα άτομα δεν αυτοπροσδιορίζονται με κάποιο από τα δύο κυρίαρχα φύλα (άνδρας/γυναίκα). Χρήση της συγκεκριμένης επιλογής για τα intersex άτομα, μέχρι αυτά να φτάσουν σε θέση να μπορούν να επιλέξουν από μόνα τους, αν αυτά το επιθυμούν. Αυτό προτείνει και η 2048/2015 απόφαση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

5. Σταδιακή εξάλειψη της αναγραφής του φύλου σε όλα τα επίσημα έγγραφα. Αναφορά μόνο σεξουαλικών/βιολογικών χαρακτηριστικών όπου κρίνεται απολύτως απαραίτητο. (π.χ. ιατρικά έγγραφα).

6. Δυνατότητα σε γονείς να παραλείπουν τη συμπλήρωση του φύλου σε ληξιαρχικές πράξεις, μέχρι το άτομο να μπορεί να επιλέξει μόνο του το φύλο το οποίο βιώνει.

Διεκδικούμε ως προς τον πολιτικό γάμο και τη γονεϊκότητα:

1. Αναγνώριση για όλα τα ζευγάρια, ανεξαρτήτως φύλου των δύο συντρόφων, του δικαιώματος στον πολιτικό γάμο, με πλήρη δικαιώματα (παροχές εγγάμων, επιδόματα, γονικές άδειες, επιμέλειες τέκνων, δικαιώματα τεκνοθεσίας, συνταξιοδότησης, κληρονομιάς και λοιπών φορολογικών ζητημάτων).

2. Καμία αρνητική διάκριση σε θέματα τεκνοθεσίας, υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, αναδοχής και παρένθετης μητρότητας λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου των υποψηφίων θετών γονιών, όπως προτείνει και η UNICEF στο 9ο position paper που εξέδωσε τον Νοέμβριο του 2014. Αυτό προβλέπεται και από το Άρθρο 7 της αναθεωρημένης Ευρωπαϊκής Σύμβασης. Προτείνουμε τον ενστερνισμό μοντέλου παρομοίου του ολλανδικού.

3. Επέκταση του συμφώνου συμβίωσης, ώστε να περιλαμβάνει όλα τα άτομα που βρίσκονται σε σχέση συμβίωσης, ανεξάρτητα από το φύλο και τον αριθμό τους.

4. Διευκόλυνση των διαδικασιών και μείωση της γραφειοκρατίας της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, της παρένθετης μητρότητας, της τεκνοθεσίας και της αναδοχής.

Διεκδικούμε ως προς τους LGBTQI+ πρόσφυγες:

1. Επέκταση της νομοθεσίας που αφορά στο καθεστώς του πρόσφυγα και στο καθεστώς δικαιούχου διεθνούς προστασίας για να βοηθηθούν αποτελεσματικά LGBTQI+ άτομα που προέρχονται από χώρες όπου διώκονται ποινικά για τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή και την ταυτότητα και έκφραση φύλου τους ή έχουν δεχθεί θεσμική βία για την ταυτότητά τους αυτή, σύμφωνα με την Αρχή 23 των Αρχών της Yogyakarta, τις Οδηγίες για την Παγκόσμια Προστασία Νο.9 των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και την 2004/83/ΕΚ του Ευρωκοινοβουλίου. Οι χώρες αυτές δε θα πρέπει να θεωρούνται ως «ασφαλείς χώρες καταγωγής».

2. Η ταυτοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή/και της ταυτότητας φύλου πρέπει να βασίζεται στον αυτοπροσδιορισμό του αιτούντος ασύλου και να μην λαμβάνεται υπόψη η προγενέστερη αποκάλυψη της ταυτότητάς του στη χώρα προέλευσης ή η προγενέστερη οικογενειακή του κατάσταση.

3. Οι LGBTQI+ αιτούντες ασύλου πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρονται σε μονό δωμάτιο ή σε άλλο κέντρο υποδοχής αν δέχονται παρενοχλή-

σεις ή βία. Οι παραβάτες να μεταφέρονται, εναλλακτικά, σε άλλο κέντρο υποδοχής. Να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο και αποτελεσματικό σύστημα υποβολής καταγγελιών για την αντιμετώπιση της παρενόχλησης και της βίας κατά των LGBTQI+ αιτούντων στα κέντρα υποδοχής.

Διεκδικούμε ως προς την ενδοοικογενειακή βία:

1. Συνεργασία με δημόσιους αλλά και ιδιωτικούς φορείς και άτομα για την δημιουργία ξενώνα με σκοπό την υποστήριξη LGBTQI+ ατόμων που βρίσκονται σε φυσική δυσκολία ή αποτελούν θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
2. Αντιμετώπιση ενδοοικογενειακής βίας, συγκεκριμένα όταν αυτή στρέφεται εναντίον παιδιού από τους γονείς/κηδεμόνες/οικογενειακού περιβάλλοντος λόγω του σεξουαλικού του προσανατολισμού – ταυτότητας κι έκφρασης φύλου του, σύμφωνα με τη διεθνή σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού του ΟΗΕ. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 της διεθνούς σύμβασης «τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα αναφερόμενα δικαιώματα [...] χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής, εθνικιστικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της ανικανότητάς τους, της γέννησής τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης». Ζητούμε τη ρητή αναφορά στο σεβασμό στον σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητας ή έκφρασης φύλου.

Διεκδικούμε ως προς την αντιμετώπιση της βίας και των διακρίσεων:

1. Συμμετοχή μίας εκ των θεσμικών LGBTQI+ μη κυβερνητικών οργανώσεων στην Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Θεωρούμε πως η συμμετοχή μιας τέτοιας οργάνωσης στην ΕΕΔΑ είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση των LGBTQI+ δικαιωμάτων.
2. Εκπαίδευση της αστυνομίας (κατά την διάρκεια μαθημάτων νομικού περιεχομένου όπως ποινικού δικαίου, ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου, καθώς και κατά τη διάρκεια μαθημάτων κοινωνικού περιεχομένου όπως κοινωνιολογία και ανθρώπινα δικαιώματα) ώστε να αναγνωρίζονται και να καταγράφονται με ακρίβεια ομοφοβικές και τρανσφοβικές επιθέσεις. Κατοχυρωμένη υποχρέωση της αστυνομίας να επεμβαίνει σε τέτοια περιστατικά και να τα καταγράφει. Επέκταση του αντιρατσιστικού νομοσχεδίου 4285/2014 ώστε να επιβάλλονται νομικά οι εκπαιδεύσεις αυτές.
3. Επέκταση του αντιρατσιστικού νομοσχεδίου 4285/2014 ώστε να εκπαιδεύει όλα τα κρατικά όργανα που εμπλέκονται στη διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης (Εθνική Σχολή Δικαστών, σεμινάρια για τους εν ενεργεία δικαστές/εισαγ-

γελείς κ.ο.κ.), στη διαδικασία εκπαίδευσης (προσθήκη μαθημάτων σε όλες τις σχολές στις οποίες φοιτούν εν δυνάμει εκπαιδευτικοί, σεμινάρια για τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς). Οι εκπαιδεύσεις αυτές να γίνονται σε συνεργασία με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

4. Επέκταση του αντιρατσιστικού νομοσχεδίου 4285/2014 ώστε να προστατεύει πλήρως τα θύματα και τους ουσιώδεις μάρτυρες των ρατσιστικών επιθέσεων. Ζητάμε την παροχή άδειας διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε πολίτες τρίτων χωρών που βρίσκονται στην Ελλάδα (σαφή νομοθέτηση της ΚΥΑ 30651/2014) αλλά και παροχή στέγης και διατροφής σε όσα θύματα/μάρτυρες το επιθυμούν μέχρι και την αμετάκλητη εκδίκαση της καταγγελίας.

5. Επέκταση του αντιρατσιστικού νομοσχεδίου 4285/2014 ώστε να συμπεριληφθούν οι διακρίσεις με βάση τα χαρακτηριστικά που καθορίζουν το βιολογικό φύλο.

6. Κύρωση από τη Βουλή των Ελλήνων του 12ου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

7. Δημιουργία Ομάδας Δράσης για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, η οποία θα πρέπει να αποτελείται από τις σχετικές αρχές, το Συνήγορο του Πολίτη, την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και ΜΚΟ, ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των αρχών και της κοινωνίας των πολιτών για το θέμα αυτό. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει μια ανάλυση της κατάστασης, μια επισκόπηση υφιστάμενων μέτρων, των κενών και των αναγκών, και στρατηγικές συστάσεις για τον τρόπο αντιμετώπισής τους, συμπεριλαμβανομένων στόχων και μετρήσιμων δεικτών. Σε αυτό γνωμοδοτεί και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI).

8. Δημιουργία επίσημου και ενιαίου συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης των ρατσιστικών εγκλημάτων, σε συνεργασία με την αστυνομία και κάθε κυβερνητικό ή μη φορέα ο οποίος συλλέγει σχετικά στοιχεία στα πρότυπα του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας.

Διεκδικούμε επίσης:

1. Αναθεώρηση της 2ης παραγράφου του άρθρου 5 του Συντάγματος. Να αναθεωρηθεί ώστε να συμπεριλαμβάνει το κοινωνικό φύλο, την ταυτότητα και έκφραση φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό στις διακρίσεις.

2. Κύρωση από την Ελληνική Βουλή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης). Ζητά-

με την υλοποίησή της, όπως προτείνει και η ίδια η Σύμβαση, με ενιαίο νόμο” στο τμήμα “Διεκδικούμε ως προς την ενδοοικογενειακή βία.

3. Δημιουργία, σε συνεργασία κράτους με τις ανεξάρτητες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο θέμα, παρατηρητηρίου για τα εγκλήματα μίσους και τις διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας/έκφρασης φύλου, με επιστημονικά ορθή στατιστική καταγραφή των περιστατικών από εξειδικευμένο και εκπαιδευμένο προσωπικό.

4. Κατάργηση του άρθρου 347 του Π.Κ., που ορίζει υψηλότερο όριο συναίνεσης για σεξουαλικές πράξεις μεταξύ ανδρών σε σχέση με τους άλλους/ες (δεδομένου ότι η κατάχρηση σχέσης εξουσίας και η αποπλάνηση ατόμων κάτω των 17 συνιστούν ποινικό αδίκημα που κολάζεται από τα άρθρα 343 και 339 του ΠΚ).

5. Την ισότιμη πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες των LGBTQI+ ατόμων. Όχι στη μειωμένη ποιότητα ή στην άρνηση παροχής υπηρεσιών σε άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και ταυτότητα φύλου.

Προτεινόμενες δράσεις

Οι προτεινόμενες δράσεις της Colour Youth που αφορούν στην καταπολέμηση των διακρίσεων και τη διεκδίκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορούν να χωριστούν σε δύο επίπεδα.

1. Δράσεις για διεκδικήσεις σε θεσμικό επίπεδο με:

- Συγκέντρωση υπογραφών που θα δοθούν στους αρμόδιους φορείς.
- Διοργάνωση διαμαρτυριών.
- Επαφή με πολιτεία και δράση ως ομάδα πίεσης για την εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών.
- Συνεργασία με άλλες ΜΚΟ για την ανάδειξη των προβλημάτων στις αρχές.

2. Την κοινωνική ευαισθητοποίηση: Η Colour Youth πιστεύει στην αλληλοϋποστήριξη με άλλες LGBTQ οργανώσεις και τη συνεργασία για κοινές δράσεις με τρίτους που έχουν LGBTQ ατζέντα και σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, για την επίτευξη της μαζικοποίησης, προώθησης του κινήματος και την ενημέρωση του κόσμου. Η κοινωνική ευαισθητοποίηση γίνεται με έμφαση στα LGBTQ θέματα αλλά και για την προβολή ευρύτερων περιστατικών καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Στα πλαίσια αυτής πραγματοποιούνται δράσεις όπως:
- Παροχή ενημερωτικού υλικού προς πάσα κατεύθυνση

- Δημιουργία βίντεο
- Εκδηλώσεις με σκοπό την ευαισθητοποίηση αλλά και τη σύσφιξη δεσμών με άλλες LGBTQ ομάδες και άτομα με πρωταρχικό σκοπό την καλλιέργεια συνθηκών αλληλεγγύης κι αλληλοϋποστήριξης». ²⁸

2.2. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι και Εκπαίδευση: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth

«Εισαγωγή

Σύμφωνα με τις Αρχές της Yogyakarta, «Όλοι έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση, δίχως να υφίστανται διακρίσεις λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου τους». Η Colour Youth, έχοντας ως σκοπό την ανάδειξη και καταπολέμηση των διακρίσεων βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, καθώς επίσης και την υποστήριξη των θυμάτων αυτών των διακρίσεων, θέτει ως στόχο τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στην εκπαίδευση, όπου όλα τα άτομα είναι ελεύθερα να εκφράσουν την σεξουαλικότητά τους και την ταυτότητα φύλου τους, χωρίς να υφίστανται διακρίσεις και βία.

Προβλήματα των LGBTQ ατόμων στην εκπαίδευση

Στην Ελλάδα, τα LGBTQI+ άτομα διαχρονικά αντιμετωπίζουν προβλήματα στο ενδοσχολικό και ενδοπανεπιστημιακό περιβάλλον. Αφ' ενός η ελλιπής ενημέρωση και αφ' ετέρου η απουσία του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου δημιουργούν ένα κλίμα εχθρικό απέναντί τους. Το ήδη δυσμενές κλίμα δυσχεραίνεται από την ισχυρή σύνδεση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με την ελληνορθόδοξη εκκλησία, εκπρόσωποι της οποίας κατά καιρούς υπερασπίζονται ομοφοβικές θέσεις και ενίοτε επιδίδονται ακόμα και σε ρητορική μίσους εναντίον των LGBTQI+ ατόμων.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω των οικονομικών και πολιτικών συνθηκών στην Ελλάδα, η κατάσταση έχει φτάσει σε οριακό σημείο. Αφ' ενός, ο χώρος της εκπαίδευσης συνολικά έχει δεχτεί τεράστιο πλήγμα, καθώς οι κρατικοί πόροι που δαπανώνται στις διάφορες εκπαιδευτικές δομές συνεχώς μειώνονται, με αποτέλεσμα να υποβιβάζεται συνεχώς η ποιότητα της παρεχόμενης παιδείας. Αφ' ετέρου, με τον εκφασισμό της κοινωνίας να προχωρά με γοργό ρυθμό, ο φασισμός σιγά σιγά εισχωρεί ακόμα και στις σχολικές τάξεις. Με μια ολοένα αυξανόμενη μερίδα μα-

28. Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Οι Θέσεις της Colour Youth σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Διακρίσεις», Αθήνα, 2015.

θητών, ενίοτε και εκπαιδευτικών, να ενστερνίζονται τα φασιστικά ιδεώδη, δημιουργείται ένα κλίμα ολοένα μειούμενης δεκτικότητας και ανεκτικότητας προς τη διαφορετικότητα, στην οποία μορφή της.

Περιστατικά βίας

Βασικό πρόβλημα των LGBTQI+ ατόμων είναι τα, ολοένα αυξανόμενης συχνότητας, περιστατικά ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Τα περιστατικά μπορούν να λάβουν χώρα σε οποιοδήποτε χώρο ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος (ή και στον άμεσο περιβάλλοντα χώρο ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος), με τους δράστες να είναι είτε μαθητές/φοιτητές είτε δάσκαλοι/καθηγητές και τα θύματα να είναι είτε LGBTQ άτομα, είτε άτομα φερόμενα ως LGBTQI+.

Η βία μπορεί να είναι σωματική, λεκτική, ψυχική ή και μέσω διαδικτύου (cyberbullying). Κατά περίπτωση, το θύμα μπορεί να δεχτεί σωματική επίθεση, να γίνει αντικείμενο χλευασμού και προσβολών ή να βιώσει την απόρριψη και την απομόνωση, από μια μερίδα του σχολικού ή πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός εκφοβισμός αποτελούν ένα υπαρκτό πρόβλημα με σοβαρές επιπτώσεις για τα θύματα. Έρευνες στο εξωτερικό δείχνουν πως χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι απουσίες, αλλαγή σχεδίων για περαιτέρω πορεία στην εκπαίδευση, κοινωνικός αποκλεισμός, ακόμα και αυτοκτονία. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι με βάση τις επιπτώσεις του, ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός εκφοβισμός αποτελούν παραβίαση του ανθρώπινου δικαιώματος στην εκπαίδευση. Συχνά, παρόντες στα περιστατικά μπορεί να είναι και τρίτοι, οι οποίοι συνήθως δεν υπερασπίζονται το θύμα ανοιχτά, είτε επιδεικνύοντας σιωπηλή αποδοχή, είτε λόγω φόβου.

Η έκθεση ενός ατόμου στην ομοφοβική βία μόνο αρνητικές συνέπειες μπορεί να έχει, τόσο για τη σωματική και ψυχική του υγεία, όσο και για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις του. Ανησυχητικά είναι άλλωστε τα αποτελέσματα ερευνών τα οποία, μεταξύ των άλλων, δείχνουν πως LGBTQI+ άτομα που έχουν δεχτεί ενδοσχολική βία παρουσιάζουν ανεβασμένα ποσοστά αυτοκτονιών. Ακόμα και LGBTQI+ άτομα που γίνονται απλοί παρατηρητές φαινομένων ομοφοβικής ή τρανσφοβικής βίας, μπορεί να νιώσουν απομονωμένα και να αποθαρρυνθούν από το να αποδεχτούν και το να παραδεχτούν ανοιχτά τη σεξουαλική τους ταυτότητα ή την ταυτότητα φύλου τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό την στιγμή που σε έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένα τεράστιο ποσοστό των ερωτηθέντων (96%) κατά την σχολική εκπαίδευση πριν την ηλικία των 18 ετών άκουσε αρνητικά σχόλια ή υπήρξε μάρτυρας αρνη-

τικής συμπεριφοράς επειδή κάποιος/α συμμαθητής/ρια θεωρήθηκε LGBT. Αυτό ήταν το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά την Κύπρο.

Στην ίδια έρευνα αναφέρεται πως σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, τα σοβαρότερα περιστατικά παρενόχλησης συμβαίνουν πρώτον στα εκπαιδευτικά ιδρύματα (27%), δεύτερον σε δημόσιο χώρο όπως δρόμο ή πλατεία (23%) και τρίτον μέσω διαδικτύου (11%). Τα σοβαρότερα περιστατικά σωματικής ή σεξουαλικής επίθεσης ή απειλή βίας συμβαίνουν πρώτον σε δημόσιο χώρο όπως σε δρόμο η πλατεία (33%), δεύτερον στα εκπαιδευτικά ιδρύματα (17%), και τρίτον στο σπίτι (15%).

Τα θύματα σε αρκετές περιπτώσεις δεν αναζητούν ψυχολογική υποστήριξη από το οικογενειακό τους περιβάλλον, είτε γιατί κρατούν ακόμα κρυφό το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους, είτε γιατί έχουν ήδη βιώσει την απόρριψη από την οικογένειά τους. Με δεδομένο το ότι στην Ελλάδα δεν προβλέπεται θεσμικά η παροχή στήριξης και ψυχολογικής υποστήριξης προς τα LGBTQI+ άτομα, συχνά τα θύματα ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας νιώθουν πως δεν έχουν πού να στραφούν. Ταυτόχρονα, η απουσία νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των LGBTQI+ ατόμων απέναντι σε περιστατικά ομοφοβικής και τρανσφοβικής συμπεριφοράς στο ενδοσχολικό ή ενδοπανεπιστημιακό περιβάλλον δε βοηθά τα θύματα να κινηθούν νομικά εναντίον των θυτών τους και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και ο ρόλος των εκπαιδευτικών

Στην ελληνική εκπαίδευση τα ζητήματα σεξουαλικότητας και ταυτότητας φύλου αποτελούν ταμπού και σπάνια συζητούνται ανοιχτά. Άλλωστε, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση απουσιάζει από τα σχολεία. Ταυτόχρονα, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, αγνοείται επιδεικτικά η ύπαρξη διάφορων σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλου, ενώ και η γλώσσα που χρησιμοποιείται στα σχολικά βιβλία αναπαράγει συστηματικά τα ετεροκανονικά και πατριαρχικά πρότυπα. Άξιες αναφοράς είναι και οι περιπτώσεις, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, απαρχαιωμένων συγγραμμάτων όπου ο ομοερωτισμός παρουσιάζεται ως μη υγιής συμπεριφορά, θέση που έρχεται σε κατάφωρη αντίθεση με το τρέχον DSM.

Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου είναι ελλιπέστατη. Συνεπώς, σε αρκετές περιπτώσεις είτε αντιμετωπίζουν τα θέματα αυτά ως ταμπού, αποφεύγοντας να κάνουν οποιαδήποτε σχετική αναφορά στα πλαίσια του μαθήματος τους, είτε γίνονται οι ίδιοι εκφραστές ομοφοβικών ή/και τρανσφοβικών αντιλήψεων εντός ή/και εκτός της αίθουσας διδασκαλίας, παρέχοντας έτσι μια έμμεση ηθική “νομιμοποίηση”

στην ήδη υπάρχουσα ομοφοβία και τρανσφοβία στο περιβάλλον του σχολείου ή του πανεπιστημίου. Η προαναφερθείσα έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων έδειξε ότι σχεδόν ένας στους τρεις ερωτηθέντες, ηλικίας 18 έως 24 ετών (κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου), αισθάνθηκε πως έγινε διάκριση εις βάρος του από μέλος του προσωπικού εκπαιδευτικού ιδρύματος εντός του περασμένου έτους εξ αιτίας του ότι είναι LGBT.4 Συνεπώς η έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αποκαλύπτει την ύπαρξη σοβαρών προβλημάτων και στην Ελλάδα που σχετίζονται με το οικουμενικό δικαίωμα στην εκπαίδευση ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί συχνά δε διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις για να αντιδράσουν σωστά όταν πέφτουν στην αντίληψή τους περιστατικά ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας, με αποτέλεσμα να μη μπορούν να συνδράμουν αποτελεσματικά στη στήριξη των θυμάτων.

Ένα βασικό πρόβλημα στην εκπαίδευση είναι και το φαινόμενο της αναντιστοιχίας μεταξύ Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (Α.Π.Σ.), διδακτικού εγχειριδίου και διδακτικού προσωπικού. Η αδυναμία συμμόρφωσης του εκπαιδευτικού/παιδαγωγού με τους γενικούς και ειδικούς στόχους και τους διδακτικούς των Α.Π.Σ. προκαλεί σύγχυση και διαστρεβλώνει την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας. Ο παιδαγωγός οφείλει να μελετάει εις βάθος το γενικό μέρος των ΑΠΣ και το αντίστοιχο του γνωστικού αντικείμενου του, ώστε να διαμορφώνει τη διδασκαλία βασιζόμενος στις αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές. Όπως, λοιπόν, θέτει το 8ο μέρος του 2ου κεφαλαίου του γενικού μέρους των Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Π.Σ. (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών), ΦΕΚ 303B/13-03-2003, ΦΕΚ 304B/13-03-2003, “Το σχολείο πρέπει να αποτελεί χώρο υποδειγματικής εφαρμογής των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως είναι ο σεβασμός στον άλλο, η διασφάλιση της αξιοπρέπειας του κάθε ατόμου, η ελευθερία από κάθε μορφής διάκριση, η ελευθερία σκέψης κι έκφρασης, η συμμετοχή και η συνεργασία. Η εκπαιδευτική διαδικασία σε όλο της το φάσμα πρέπει να συνιστά εφαρμογή του άρθρου 1 της Διεθνούς Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού που ορίζει ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να διασφαλίζεται το «καλύτερο προς το συμφέρον του παιδιού».

Στόχοι και Διεκδικήσεις

Στόχος της Colour Youth είναι η δημιουργία στην παιδεία ενός κλίματος δεκτικότητας προς άτομα κάθε σεξουαλικού προσανατολισμού και κάθε ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, οι διεκδικήσεις μας αποσκοπούν αφ’ ενός στην προστασία των LGBTQI+ ατόμων απέναντι σε φαινόμενα βίας και κάθε είδους διακρίσεων και

αφ' ετέρου στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας η οποία δε θα ευνοεί την ύπαρξη ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας.

Πολιτικές διεκδικήσεις

Σε ότι αφορά τα ζητήματα παιδείας, βασικό ρόλο καλείται να παίξει το ίδιο το κράτος και, πρωτίστως, το Υπουργείο Παιδείας ειδικά. Σε επίπεδο πολιτικών διεκδικήσεων, λοιπόν, η Colour Youth ζητά τα παρακάτω:

1. Παρεμβάσεις, από το Υπουργείο Παιδείας, με στόχο την καταπολέμηση της ομοφοβίας και τρανσφοβίας. Σχετικά με την καταπολέμηση της ενδοσχολικής βίας έχει δημιουργηθεί το «Παρατηρητήριο Πρόληψης για τη Σχολική Βία και τον Εκφοβισμό», το οποίο όμως δεν έχει δώσει ιδιαίτερη βάση σε περιπτώσεις βίας που οφείλονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Διεκδικούμε, λοιπόν να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στα LGBTQI+ ζητήματα από τον οργανισμό αυτό, με την καθοδήγηση της Colour Youth ή άλλων ΜΚΟ που ασχολούνται με την ομοφοβία και την τρανσφοβία.
2. Πραγματοποίηση έρευνας, κατ' αναλογία με χώρες του εξωτερικού, στην οποία θα διερευνάται αναλυτικά ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός σχολικός εκφοβισμός καθώς και οι επιπτώσεις που έχει σε μαθητές, αλλά και καθηγητές.
3. Εισαγωγή σχολικού μαθήματος για την σεξουαλική αγωγή, τις διάφορες σεξουαλικότητες και την ταυτότητα φύλου, με ορθή και αμερόληπτη γλώσσα και ορολογία, σύμφωνα με το Άρθρο 11 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Το εν λόγω μάθημα προτείνεται να διδαχθεί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ανεξαρτήτως ειδικότητας, όλοι οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί να έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση. Πρότυπο προς τη σωστή κατεύθυνση, θα μπορούσε να αποτελέσουν τα υποχρεωτικά μαθήματα σεξουαλικής αγωγής της Γερμανίας.
4. Προσθήκη συγκεκριμένου ειδικού στόχου, απόλυτα σχετικού με τα LGBTQI+ δικαιώματα και την θέση των LGBTQI+ ατόμων στην κοινωνία όπως τέθηκε πρωτύτερα στα Α.Π.Σ. των εξής μαθημάτων: Κοινωνική και Πολιτική αγωγή Ε' και Στ' Δημοτικού, μαθημάτων της Νεοελληνική Λογοτεχνία Γυμνασίου/Λυκείου, και της Κοινωνιολογίας Λυκείου. Τα περιεχόμενα του, θα πρέπει να αναφέρονται ρητά, με τη μέγιστη σαφήνεια στα ζητήματα της ταυτότητας φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού.
5. Ορθή και αμερόληπτη γλώσσα και ορολογία στα εκπαιδευτικά βιβλία, ώστε να διατηρείται gender balance και να μην αναπαράγονται ετεροκανονικά, πατριαρχικά, σεξιστικά ή cis-σεξιστικά στερεότυπα. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να γί-

νει αναθεώρηση ή απόσυρση, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, συγγραμμάτων όπου αναπαράγονται απαρχαιωμένες αντιλήψεις, στερεότυπα και προκαταλήψεις.

6. Διαρκή ενημέρωση και εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, με παρουσία φορέων (ΜΚΟ κτλ) της LGBTQI+ κοινότητας, σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερα στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και ειδικότερα των Φιλολόγων (ΠΕ02) με αντικείμενο την σχολική ψυχολογία και των ατομικών διαφορών. Οι καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κυρίως οι ΠΕ02, αποκτούν μια πολυμορφική σχέση με τις τάξεις και τους μαθητές τους. Είναι δεδομένο πως θα κληθούν σε πλείστες και διάφορες περιστάσεις, να παίξουν τον ρόλο του συμβούλου εκτός από τον παραδοσιακό του «ειδήμονα» ως προς κάποιο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο. Ο εκάστοτε καθηγητής πρέπει να είναι κατάλληλα εφοδιασμένος ώστε να αντεπεξέλθει σε αντίστοιχες καταστάσεις.
7. Προτείνεται οι ειδικότητες που έχουν μαθήματα διδακτικής στο πρόγραμμα σπουδών τους (υποχρεωτικά ή προαιρετικά) να έχουν μαθήματα που να αναφέρονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, έτσι ώστε οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί να είναι εφοδιασμένοι με απαραίτητες γνώσεις για την αντιμετώπιση της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας.
8. Ενίσχυση του συμβουλευτικού ρόλου των ΚΕΣΥΠ σε θέματα κοινωνικής ένταξης. Παροχή προαιρετικής μετεκπαίδευσης στο διεπιστημονικό προσωπικό σχετικά με τα θέματα ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού με έμφαση στα αμιγώς συνυφασμένα με την διαφορετικότητα και την αδυναμία ένταξης σε κοινωνικές ομάδες.
9. Συμπερίληψη στον 3ο τομέα του 2ου κεφαλαίου των ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ των ΦΕΚ 303B/13-03-2003 , ΦΕΚ 304B/13-03-2003, ο οποίος τιτλοφορείται «Η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων μάθησης για όλους τους μαθητές», ξεχωριστής αναφοράς στους LGBTQI+ μαθητές.

Διεκδικήσεις από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα διοικητικά τους όργανα

Εκτός από τη μετάδοση της γνώσης, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα διαχρονικά συμβάλλουν καθοριστικά στη διαμόρφωση νοοτροπιών και, στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι εκείνα τα οποία μπορούν και πρέπει να παίξουν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία μιας νοοτροπίας δεκτικότητας προς άτομα κάθε σεξουαλικού προσανατολισμού και κάθε ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, προς τα εκπαιδευ-

τικά ιδρύματα κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας, καθώς και προς τα διοικητικά τους όργανα (π.χ. Διευθύνσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), η Colour Youth αιτείται για:

1. Δημιουργία σαφούς πολιτικής και κατευθυντήριων γραμμών ενάντια σε περιστατικά ενδοσχολικής και ενδοπανεπιστημιακής βίας κάθε μορφής, με έμφαση στην ομοφοβική και τρανσφοβική βία.
2. Εξάλειψη κάθε είδους διακρίσεων προς τα LGBTQI+ άτομα.
3. Πληροφόρηση για τη συμβολή των LGBTQI+ ατόμων σε όλες τις πτυχές του δημόσιου βίου. Είναι σημαντικό να μην αποσιωπάται ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου ιστορικών προσωπικοτήτων, αλλά να αναφέρεται ως βασικό δομικό στοιχείο του χαρακτήρα τους.
4. Διάθεση ενημερωτικού, και όχι μόνο, υλικού με LGBTQI+ θεματική σε κάθε ενδιαφερόμενο (π.χ. σχετικά ενημερωτικά και λογοτεχνικά βιβλία σε σχολικές και πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες).
5. Ενημέρωση του εκπαιδευτικού προσωπικού, με παρουσία φορέων της LGBTQI+ κοινότητας, μέσω της οργάνωσης ημερίδων, σεμιναρίων κτλ.
6. Χρήση ορθής, αμερόληπτης, μη σεξιστικής ή cis-σεξιστικής γλώσσας, τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο.
7. Δυνατότητα για δημιουργία μαθητικών ή φοιτητικών LGBTQI+ ομάδων, καθώς και συνεργασία με ήδη υπάρχουσες ομάδες και οργανώσεις σχετικές με την καταπολέμηση της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας στο ενδοσχολικό και ενδοπανεπιστημιακό περιβάλλον.
8. Προστασία της ταυτότητας φύλου και διασφάλιση ότι η ταυτότητα φύλου παραμένει εμπιστευτική και δεν γνωστοποιείται σε κανέναν, ακόμη και στο άμεσο οικογενειακό περιβάλλον, δίχως την συναίνεση του ίδιου του τρανς ατόμου.

Προτάσεις για δράσεις

Προσπαθώντας να πετύχει τους στόχους της, η Colour Youth είναι έτοιμη να αναλάβει πρωτοβουλίες, στις οποίες ζητά τη συνδρομή και άλλων LGBT οργανώσεων, αλλά και φορέων που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Colour Youth σκοπεύει να αναλάβει δράση με:

1. Συμμετοχή στον πολιτικό διάλογο, σε ό,τι αφορά τα προβλήματα των LGBTQI ατόμων στο ενδοσχολικό και ενδοπανεπιστημιακό περιβάλλον, καθώς και για τα δικαιώματα των LGBTQI+ ατόμων γενικότερα.

2. Άσκηση πίεσης, με δελτία τύπου, γενικές αλλά και επιστημονικές δημοσιεύσεις, στις εκπαιδευτικές κοινότητες και στο Υπουργείο παιδείας για την διαμόρφωση μιας περισσότερο εμπειριστατωμένης ανθρωπιστικής κατεύθυνσης με έμφαση στα LGBTQ δικαιώματα, στο επικείμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Πρόγραμμα Σπουδών.
3. Παροχή υποστήριξης (ψυχολογικής, ηθικής ή άλλης) σε θύματα ενδοσχολικής και ενδοπαανεπιστημιακής ομοφοβικής ή/και τρανσφοβικής βίας.
4. Πρωτοβουλίες ενημέρωσης μαθητών, φοιτητών και εκπαιδευτικού προσωπικού σε LGBTQ+ ζητήματα.
5. Παροχή ενημερωτικού υλικού προς πάσα κατεύθυνση».²⁹

2.3. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι και Εργασία: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth

«Εισαγωγή

Σύμφωνα με τις Αρχές της Yogyakarta «Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα σε μια αξιοπρεπή και παραγωγική εργασία υπό δίκαιες και ευνοϊκές συνθήκες και δικαίωμα προστασίας από την ανεργία, απαγορευμένων των διακρίσεων λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου».

Η κοινότητα των LGBTQI+ νέων στην Ελλάδα αντιμετωπίζει διακρίσεις στον τομέα της εργασίας σε πολλαπλά επίπεδα. Υφίστανται, πέρα από τις έντονες διακρίσεις λόγω ηλικίας, διακρίσεις με βάση το σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και την ταυτότητα και έκφραση φύλου τους.

Υπάρχουσα κατάσταση και δυσκολίες των LGBTQI+ ατόμων στην εργασία

Είναι πασιφανές, πως τα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, πλήττονται σφόδρα από ανισότητες που προκύπτουν από διακρίσεις λόγω αυτού. Μάλιστα, η έλλειψη συγκεκριμένων στοιχείων διογκώνει το πρόβλημα, αφού ναί μεν, το φαινόμενο είναι ορατό, αλλά δεν αξιολογείται αντίστοιχα ως υπαρκτό. Το συχνότερο φαινόμενο που αντιμετωπίζουν στο χώρο της εργασίας τους είναι ότι συχνά πέφτουν θύματα παρενόχλησης και λεκτικών ύβρων οι οποίες προέρχονται είτε από συναδέλφους είτε ακόμη και από προϊστάμενους/

29. Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Θέσεις της Colour Youth για την Εκπαίδευση», Αθήνα, 2015.

ες τους, ενώ συχνά οι παρενοχλήσεις αυτές επεκτείνονται και πέραν του χώρου εργασίας. Σε ό,τι αφορά τους μισθούς είναι αρκετά σύνθητες το φαινόμενο των μισθολογικών διακρίσεων εις βάρος τους ενώ παράλληλα κινδυνεύουν σε αρκετές περιπτώσεις με απόλυση, με μη πρόσληψη, ή μη προαγωγή σε περίπτωση που δεν αποκρύψουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Όλα τα παραπάνω οδηγούν στις περισσότερες περιπτώσεις τα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό να τον αποκρύψουν στο χώρο τις εργασίας τους προκειμένου να εξασφαλίσουν για τους εαυτούς τους ευνοϊκή μεταχείριση παρόμοια με αυτή των ετεροφυλόφιλων ατόμων.

Όσον αφορά τα τρανς άτομα, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν είναι σαφώς μεγαλύτερες δεδομένου του μεγάλου ποσοστού τρανςφοβίας και άγνοια για ζητήματα ταυτότητας φύλου που διέπει στο σύνολό της την ελληνική κοινωνία. Με δεδομένη και την εξαιρετικά περίπλοκη, χρονοβόρα και απαιτητική διαδικασία επαναπροσδιορισμού φύλου, πολλά τρανς άτομα αναγκάζονται να αποκρύψουν την ταυτότητα φύλου τους για να μην πέσουν θύμα τρανςφοβικών διακρίσεων. Για δεκαετίες, πολλές τρανς γυναίκες δε έβρισκαν άλλη εργασιακή διέξοδο και αναγκάζονταν να καταφύγουν στη σεξουαλική εργασία.

Ο Νόμος 3304/2005 ο οποίος βασίζεται στην κοινοτική Οδηγία 2000/78 για την ίση μεταχείριση στο χώρο της εργασίας και αφορά την καταπολέμηση των εργασιακών διακρίσεων κάνει λόγο για καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω “γενετήσιου προσανατολισμού” στο τομέα της απασχόλησης και της εργασίας. Η χρήση του ασαφούς και πολιτικά μη ορθού όρου “γενετήσιος προσανατολισμός”, σε συνδυασμό με την απουσία άρθρων για τη προστασία της ταυτότητας και της έκφρασης φύλου αποψίλωσαν την οποιαδήποτε δυναμικότητα του, μειώνοντας την αποτελεσματικότητά του στο να επιτύχει βελτίωση της επαγγελματικής πραγματικότητας των LGBTQI+ ατόμων.

Στόχος

Η Colour Youth - Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό, αφενός μεν, την καταπολέμηση των διακρίσεων με βάση με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα αλλά και την έκφραση φύλου στο χώρο εργασίας. Αφετέρου δε, τη προσπάθεια για βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου στην κατεύθυνση της ισότητας δικαιωμάτων για όλα τα άτομα.

Θέτει, συνεπώς, τον στόχο της δημιουργίας ενός περιβάλλοντος χώρου εργασίας τέτοιου, ώστε όλα τα άτομα ανεξαρτήτως φύλου, ταυτότητας και έκφρασης φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού να έχουν θεσμικά προστατευμένες και εξασφαλισμένες ίσες ευκαιρίες στην εύρεση εργασίας, τη πρόσληψη, την επαγ-

γελματική ανέλιξη, τις συνθήκες εργασίας και τις αμοιβές σε κάθε εργασιακό τομέα.

Διεκδικήσεις

1. Προσθήκη στις υπόλοιπες διακρίσεις που απαγορεύονται από τους νόμους 3304/2005 («Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού»), 3896/2010 (Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης) και 3769/2009 («Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών») των διακρίσεων λόγω ταυτότητας φύλου στο χώρο της εργασίας και της παροχής υπηρεσιών, όπως άλλωστε επιτάσσει και η οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
2. Τροποποίηση του νόμου 3896/2010 ώστε ο όρος “αλλαγή φύλου” που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 με την φράση “επαναπροσδιορισμό φύλου”. Πρόκειται για κακή ενσωμάτωση, με λανθασμένο στην ελληνική γλώσσα όρο, της παραγράφου 3 του Προοιμίου της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, η οποία μιλά για «επαναπροσδιορισμό φύλου» (gender reassignment), έννοια ευρύτερη αυτής που εισήγαγε ο Έλληνας νομοθέτης.
3. Τροποποίηση του όρου «γενετήσιος προσανατολισμός» σε «σεξουαλικό προσανατολισμό» στο νόμο 3304/2005 και όπου αλλού αναφέρεται. (εφόσον αναγράφεται ο όρος σεξουαλικός προσανατολισμός και εντός της Ευρωπαϊκής Οδηγίας την οποία υλοποιεί ο εν λόγω νόμος).
4. Προτείνουμε τη σύσταση ειδικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ τα οποία να απευθύνονται σε LGBTQI+ άτομα τα οποία λόγω αυτής της ιδιότητάς τους υφίστανται αποκλεισμούς από την εκπαίδευση ή και την εργασία.
5. Άρση των διακρίσεων στην εργασία λόγω ηλικίας και, συγκεκριμένα, εξίσωση του κατώτατου μισθού ανεξαρτήτως ηλικίας.
6. Επιμόρφωση του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για τις διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα/έκφραση φύλου σε συνεργασία με φορείς και την κοινωνία των πολιτών». ³⁰

30. Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Θέσεις της Colour Youth για την Εργασία», Αθήνα, 2015.

2.4. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι και Υγεία: Θέσεις και προτάσεις της Colour Youth

«Εισαγωγή - Υπάρχουσα κατάσταση

Στην Ελλάδα ο τομέας της υγείας είναι παραδοσιακά υποχρηματοδοτούμενος και παραμελημένος. Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών έχει επιδεινώσει την κατάσταση στερώντας ζωτικής σημασίας κονδύλια από την υγεία και την πρόνοια. Τα προβλήματα όμως επεκτείνονται και στην παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κανόνων ιατρικής δεοντολογίας στο βωμό μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων και επικοινωνιακών χειρισμών της γενικότερης ανασφάλειας των πολιτών αυτήν την περίοδο, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την διαπόμπευση των γυναικών με HIV τον Απρίλιο-Μάιο του 2012.

Τα LGBTQI άτομα πάντα αντιμετώπιζαν προβλήματα στον χώρο της υγείας. Μπορεί η ομοφυλοφιλία να έχει αποχαρκτηριστεί ως ασθένεια, αλλά τα περιστατικά ομοφοβίας δεν σπανίζουν, αντανακλώντας τον γενικότερο συντηρητισμό της ελληνικής κοινωνίας. Από τη λεκτική απαξίωση ή υποτίμηση μέχρι την περίπτωση ψυχολόγων και ψυχιάτρων που θεωρούν ότι μπορούν να γιατρέψουν το σεξουαλικό προσανατολισμό, τα LGBTQI άτομα συχνά αποθαρρύνονται έμμεσα ή άμεσα από την πρόσβαση στην υγεία. Ειδικά τα Trans άτομα αντιμετωπίζουν σοβαρότατο πρόβλημα μιας και δεν απολαμβάνουν καμία νομική αναγνώριση από το κράτος και συνεπώς δεν έχουν καμία οικονομική κάλυψη για τις εξαιρετικά δαπανηρές διαδικασίες επαναπροσδιορισμού φύλου.

Επιστημονικές έρευνες έχουν δείξει πως τα LGBTQ έχουν αυξημένα ποσοστά ζητημάτων ψυχικής υγείας και κατάχρησης ουσιών και μετάδοσης του HIV και άλλων σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων. Χαρακτηριστικά κάποια παραδείγματα είναι ότι το 51% των gay & bi ανδρών έχει κάνει χρήση ναρκωτικής ουσίας μέσα στον τελευταίο χρόνο σε σύγκριση με το 12% του γενικού πληθυσμού των ανδρών στην Αγγλία (μελέτη του 2011). Ακόμα, οι gay άνδρες έχουν 6 φορές περισσότερες πιθανότητες να κάνουν απόπειρα αυτοκτονίας από τον γενικό πληθυσμό των ανδρών, και οι λεσβίες 2 φορές περισσότερες. Ωστόσο υπάρχει μια αρκετά πρόδηλη έλλειψη έρευνας στα συγκεκριμένα ζητήματα, και η βιβλιογραφία για τα ζητήματα υγείας των LGB και ιδιαιτέρως των trans ατόμων είναι εξαιρετικά περιορισμένη με κυρίαρχες τις έρευνες συσχέτισης των MSM με το HIV/AIDS και άλλες ΣΜΛ.

Η έλλειψη αναγνώρισης από την Πολιτεία των ζητημάτων υγείας που αντιμετωπίζουν συχνότερα τα LGBTQI άτομα οδηγεί στην λανθασμένη διαχείριση και

αντιμετώπισή τους. Διεκδικούμε την ρητή αναφορά στον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου σε προγράμματα πρόληψης των ανωτέρω ζητημάτων υγείας. Επίσης, οι επαγγελματίες υγείας πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι να αναγνωρίζουν τα ζητήματα υγείας των LGBTQI ατόμων και όχι απλώς να μην κάνουν διακρίσεις εις βάρος τους.

Διεκδικήσεις

Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του Ανθρώπου «όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα.» και «κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η προαναφερόμενη Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιοσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση».

Αν και δεν αναφέρεται σαφώς η διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, πολλά σχόλια και αποφάσεις επιτροπών των Ηνωμένων Εθνών ισχυροποιούν ότι η ευρεία αυτή διατύπωση συμπεριλαμβάνει το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

Βάσει των παραπάνω, των Αρχών της Yogyakarta, της Διακήρυξης της Βιέννης, αλλά και άλλων διεθνών πρακτικών που εφαρμόζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και επιτυγχάνουν πρακτικά στην προστασία των LGBTQI ατόμων,

Διεκδικούμε:

1. Η πολιτεία να λάβει όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας χωρίς διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.
2. Η πολιτεία να δημιουργήσει στοχευμένα προγράμματα ενημέρωσης, εκπαίδευσης και εν γένει πρόληψης των προβλημάτων υγείας των LGBTQI ατόμων.
3. Η πολιτεία να λάβει όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για να διασφαλίσει την εξάλειψη του στίγματος και των διακρίσεων λόγω γνωστής ή θεωρούμενης νόσησης από τον HIV ή από άλλα νοσήματα που εμφανίζονται συγκριτικά συχνότερα στα LGBTQI άτομα, συμπεριλαμβανομένων του στίγματος και των διακρίσεων λόγω πολλαπλών ταυτοτήτων και ιδιοτήτων.
4. Η πολιτεία να προβεί στην κατάργηση της απόλυτης και κατηγορηματικής απαγόρευσης από την αιμοδοσία των LGBTQI ατόμων από τον Κανονισμό Αιμο-

δοσίας και διαγραφή της σχετικής αναφοράς από το δελτίο ιστορικού αιμοδότη, σε εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές Κοινοτικές Οδηγίες 2004/33/ΕΚ και 2002/98/ΕΚ, που αναγνωρίζονται από την Ελληνική Πολιτεία στο ΦΕΚ Α 195/2005 (Προεδρικό διάταγμα 138/2005), αλλά δεν εφαρμόστηκαν στον κανονισμό. Ειδικά η απαγόρευση από την αιμοδοσία των γυναικών που έρχονται σε σεξουαλική επαφή με γυναίκες είναι αβάσιμη και αστήριχτη. Προτείνουμε την εφαρμογή προοδευτικότερου μοντέλου παρόμοιο με αυτό του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας.

- Εκπαίδευση του προσωπικού της αιμοδοσίας στη λήψη ιστορικού σεξουαλικών συμπεριφορών.
- Τροποποίηση του Δελτίου Ιστορικού Αιμοδότη για την διευκόλυνση των ιατρών αιμοδοσίας στη λήψη του σεξουαλικού ιστορικού, με σεβασμό στο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου του δότη.

5. Η πολιτεία να αναλάβει προγράμματα κατάρτισης και ευαισθητοποίησης για τους επαγγελματίες υγείας πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισοτιμία, ιδίως σε σχέση με το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, και στα ζητήματα υγείας που αντιμετωπίζουν σε αυξημένο, συγκριτικά, βαθμό, τα LGBTQI άτομα. Θέσπιση των προγραμμάτων αυτών στην επίσημη ανώτερη, ανώτατη και συνεχιζόμενη εκπαίδευση των επιστημόνων υγείας. Οι μέθοδοι των προγραμμάτων αυτών, τα προγράμματα σπουδών και το σχετικό εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να ενισχύουν την κατανόηση και το σεβασμό των ασθενών, ανεξάρτητα του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, και να παρέχουν γνώσεις και να αναπτύσσουν δεξιότητες για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας που αντιμετωπίζουν.

6. Τη δημιουργία, σε συνεργασία του κράτους με όλες τις ανεξάρτητες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο θέμα, παρατηρητηρίου για τα εγκλήματα μίσους και τις διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, συμπεριλαμβανομένων των περιστατικών στην υγειονομική περίθαλψη. Η καταγραφή οφείλει να γίνεται με επιστημονικό τρόπο σύμφωνα με διεθνή πρότυπα από εξειδικευμένο προσωπικό τόσο όσον αφορά στο ιατροδικαστικό μέρος όσο και σε εκείνο των κοινωνικών παραμέτρων. Η καταγραφή οφείλει να γίνεται κάθε φορά που αντιμετωπίζει αντίστοιχο θύμα βίας (αστυνομία, ΤΕΠ νοσοκομείων). Η δημιουργία βάσης δεδομένων που θα επιτρέπει την επεξεργασία τους και θα τα καθιστά συγκρίσιμα, είναι απαραίτητη προκειμένου να στοιχειοθετείται αντικειμενικά το αδίκημα

7. Εισαγωγή των τρανς ατόμων σε θάλαμο νοσοκομείου σύμφωνα με την ταυτότητα φύλου του ατόμου, ακόμα και πριν το άτομο καταφέρει να αλλάξει το φύλο του στα επίσημα έγγραφά του.

8. Κατάργηση του άρθρου 59 του ν. 4075/2012 και τροποποίηση του άρθρου 20 παρ. 4 του ν. 3172/2003, ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης, απρόσκοπτη και αποτελεσματική πρόσβαση των αιτούντων άσυλο στις υπηρεσίες υγείας σε συμμόρφωση της χώρας προς τις διεθνείς της υποχρεώσεις, και με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα.

9. Να δοθεί ένα τέλος στις πρακτικές ακρωτηριασμού και «κανονικοποίησης» όπως οι εγχειρήσεις γεννητικών οργάνων, ψυχολογικές και άλλες ιατρικές θεραπείες, συμπεριλαμβανομένων και των θανατώσεων μεσοφυλικών βρεφών, όταν δεν συντρέχουν σοβαροί άλλοι λόγοι.

10. Η συγκατάθεση των μεσοφυλικών ατόμων να είναι απαραίτητη για κάθε ιατρική πρακτική και ιδίως για επεμβάσεις στειρώσης. Δημιουργία μηχανισμού ελέγχου ώστε να εξασφαλιστεί η εφαρμογή του συγκεκριμένου νόμου, στα πρότυπα της νομοθεσίας της Μάλτας.

Φυλομετάβαση

Η διαδικασία στην οποία προβαίνουν πολλά τρανς άτομα επιθυμώντας να εναρμονίσουν το κοινωνικό τους φύλο με τον τρόπο που προσλαμβάνονται από την κοινωνία, ενέχει δυσκολίες όχι μόνο οικονομικές αλλά και λόγω των ισχυρών ψυχολογικών πιέσεων που επιφυλάσσει η κοινωνία απέναντι στα άτομα που δεν αποδέχονται το φύλο που τους έχει αποδώσει κατά τη γέννηση. Περιέχει συχνά παρεμβάσεις στον τρόπο ένδυσης, τη συμπεριφορά, ορμονοθεραπεία και αν είναι θεμιτό επεμβάσεις που τροποποιούν το σώμα ώστε να αντιστοιχεί καλύτερα στις προσδοκίες και το έμφυλο βίωμα των ατόμων αυτών.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες WPATH standards of care, η πρόσβαση σε τέτοιες υπηρεσίες πρέπει να γίνεται μετά από διάγνωση ειδικού ψυχικής υγείας, όπου απαραίτητη προϋπόθεση ώστε τα άτομα να προχωρήσουν σε ορμονοθεραπεία είναι η **υποχρεωτική ψυχοθεραπεία για ένα χρόνο** ώστε να διαπιστωθεί η επιθυμία του ατόμου να προβεί στη διαδικασία να επηρεάσει ιατρικά το κοινωνικό του φύλο. Σε περίπτωση που το άτομο επιθυμεί να προβεί σε μη αναστρέψιμες επεμβάσεις στο σώμα του, είναι απαραίτητα **τουλάχιστον δυο χρόνια υποχρεωτικής ψυχοθεραπείας** ώστε να λάβει την έγκριση από τον/την ειδικό, μη έχοντας σε καμία από τις δύο περιπτώσεις έλεγχο πάνω στο σώμα του και τη ζωή του.

Αυτοί οι περιορισμοί, όπως και η διάγνωσή τους ώστε να γίνει σεβαστή από τον ιατρικό χώρο η ταυτότητα φύλου τους, εντείνουν το στιγματισμό των τρανς ανθρώπων. Σε πολλές περιπτώσεις, οι χρονοβόρες αυτές προϋποθέσεις αποθαρρύνουν πολλά άτομα από το να ακολουθήσουν ασφαλείς διαδικασίες προκειμένου να προβούν σε αυτές τις αλλαγές με αποτέλεσμα να εμπιστεύονται την υγεία τους σε ακατάλληλους/ες «ειδικούς» η να μένουν χωρίς καθόλου ιατρική κάλυψη.

Όσον αφορά στην μεταχείριση των τρανς ατόμων που επιθυμούν φυλομετάβαση, από τους ειδικούς ψυχικής υγείας, η Colour Youth απαιτεί:

1. Ασφαλιστική κάλυψη του ατόμου, δημόσια η ιδιωτική, όλων των παρεμβάσεων που θεωρούνται από το ίδιο θεμιτές, συμπεριλαμβάνοντας φωνητική, μαθήματα συμπεριφοράς, ορμονοθεραπεία, χειρουργικές επεμβάσεις καθώς και υποστηρικτική/συμβουλευτική ψυχοθεραπεία χωρίς να επωμίζεται οικονομική επιβάρυνση», όπως επιτάσσει και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (van Kuck v. Germany - Application no. 35968/97 παράγραφοι 47, 73 και 82 και L. v. Lithuania - Application no. 27527/03 παράγραφοι 59 και 74). Διευκόλυνση στα ανασφάλιστα τρανς άτομα, δεδομένων των διακρίσεων που αυτά υφίστανται στον τομέα της εργασίας.
2. Δημιουργία μηχανισμού ελέγχου και ενστάσεων για τις αποφάσεις των επιστημόνων υγείας σχετικά με τη διαδικασία επαναπροσδιορισμού φύλου.
3. Μείωση του χρόνου υποχρεωτικής ψυχοθεραπείας για τις μη αναστρέψιμες επεμβάσεις ώστε να μην αναπαράγονται σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στο άτομο και τον/την ειδικό, και να είναι λειτουργικός ο ρόλος της διαδικασίας προς όφελος του τρανς ατόμου.
4. Κατάργηση της υποχρεωτικής ψυχοθεραπείας πριν την ορμονοθεραπεία, καθώς οι επιπτώσεις της στο σώμα είναι αναστρέψιμες μέχρι περίπου τους 6 μήνες και να προτείνεται υποστηρικτική ψυχοθεραπεία με την έναρξη της.
5. Αντικατάσταση της διάγνωσης από τα εγχειρίδια ψυχικής υγείας με απλή διαπίστωση η οποία θα δίνει πρόσβαση στις παροχές που αναφέρθηκαν πιο πάνω, ώστε να μειωθεί το στίγμα και η διαχείριση του τρανς θέματος ως κάτι παθολογικού.
6. Επαρκή ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του προσωπικού που ασχολείται με αυτές τις διαδικασίες, καθώς και όλων των ψυχολόγων/ψυχιάτρων ώστε να δρουν υποστηρικτικά αντιμετωπίζοντας τα τρανς άτομα με σεβασμό, παραπέμποντας τα στους ειδικευμένους συναδέλφους τους.

7. Δημιουργία, μέσω του ΕΣΥ, ασφαλή οδηγού για τα άτομα που επιθυμούν να μπουν στην διαδικασία επαναπροσδιορισμού φύλου, που θα περιέχει τις κλινικές-νοσοκομεία με ειδικούς γιατρούς.

Ψυχολογικές παρεμβάσεις και ειδικό ψυχικής υγείας

Δεν υπάρχει μέχρι σήμερα συναίνεση των ειδικών ως προς τους μηχανισμούς που καθορίζουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου κάποιου ατόμου. Οι περισσότεροι ειδικοί συμφωνούν πως πολλοί παράγοντες βιολογικής και κοινωνιοψυχολογικής φύσης αλληλεπιδρούν για να καθορίσουν το σεξουαλικό προσανατολισμό και τη ταυτότητα φύλου κάποιου ατόμου.

Ο καθορισμός των αιτιών δεν είναι άλλωστε καθοριστικός ώστε να υπάρχει σεβασμός και υποστηρικτική διάθεση των επαγγελματιών ψυχικής υγείας απέναντι στη διαφορετικότητα σεξουαλικότητας και ταυτότητας φύλου ώστε να μην αναπαράγουν τις τριβές μεταξύ τέτοιων ατόμων και της κοινωνίας (ετεροκανονικότητα, τρανσφοβία), αλλά να βοηθούν ώστε αυτές να εξομαλυνθούν.

Ιδιαίτερα μέχρι τις δεκαετία του 1970, η ομοφυλοφιλία και η τρανς κατάσταση θεωρούνταν ψυχικές διαταραχές, με αποτέλεσμα να υπάρχει πληθώρα «θεραπειών» και μεθόδων παρέμβασης (θεραπείες αποστροφής, ηλεκτροσόκ, εγκλεισμοί σε ψυχιατρεία, ψυχοφάρμακα, straight camps, υποχρεωτικός εκκλησιασμός κλπ.) με στόχο την τροποποίησή τους και την συμμόρφωση με τα ετεροκανονιστικά πρότυπα. Επιπροσθέτως, πολλοί «ειδικοί» πλούτισαν μέσω της δημιουργίας κέντρων «θεραπείας» των LGBTQI+ ατόμων, τα οποία σε προηγούμενες δεκαετίες ήταν πολύ δημοφιλή. Μολονότι σήμερα έχουν καταδικαστεί από την επιστημονική κοινότητα και σχεδόν απαλειφθεί τέτοιου είδους αντιλήψεις, πρακτικές και «ειδικοί», δυστυχώς εξακολουθούν να υπάρχουν, ειδικά σε χώρες όπως η Ελλάδα, όπου υπάρχει ακόμη αρκετή άγνοια σχετικά με αυτά τα ζητήματα. Έτσι, και στη χώρα μας, υπάρχουν ακόμη κάποιοι «ειδικοί» που διατείνονται πως μπορούν να «τροποποιήσουν» το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου των πελατών/πελατισσών τους. Επίσης, πολλοί ειδικοί ψυχικής υγείας εξακολουθούν να τροφοδοτούν τους/τις θεραπευόμενους/ές τους με ατεκμηρίωτες και αναληθείς πληροφορίες ή πεποιθήσεις σχετικά με αυτά τα ζητήματα, ενώ μερικοί/ές συμπεριφέρονται ακόμη και προσβλητικά στους/στις πελάτες/πελάτισσές τους.

Ωστόσο, η πλειονότητα των ερευνών δείχνει ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου δεν μπορούν να αλλάξουν μέσω παρέμβασης, επομένως η **Colour Youth**:

1. Καταδικάζει όσες/ους «ειδικούς» ισχυρίζονται ότι «θεραπεύουν», «τροποποιούν» ή «αλλάζουν» το σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και την ταυτότητα φύλου.
2. Εναντιώνεται άλλωστε στη χρήση του όρου «θεραπεία», καθώς δεν υπάρχει κάτι που «νοσεί» ώστε να χρήζει «θεραπείας». Κάθε ταυτότητα φύλου και κάθε σεξουαλικός προσανατολισμός είναι υγιείς. Φυσικά, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός πως ένα LGBTQI+ άτομο μπορεί να έχει ψυχολογικά θέματα και να χρήζει ψυχολογικής ή και ψυχιατρικής παρακολούθησης, όπως κάθε άλλο μη LGBTQI+ άτομο.

Όσον αφορά τους **επαγγελματίες υγείας και συνεπώς και ψυχικής υγείας**, θεωρούμε απαραίτητα να:

1. Λαμβάνουν ήδη από τις σπουδές τους εκπαίδευση, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, σχετικά με την ταυτότητα φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό, το σεβασμό στη διαφορετικότητα, καθώς και τις ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα LGBTQI+ άτομα λόγω διακρίσεων, ετεροκατονικότητας, κλπ.
2. Ενημερώνονται διαρκώς για τις εξελίξεις των θεωριών στους τομείς αυτούς.
3. Αντιμετωπίζουν τα απευθυνόμενα σε αυτούς άτομα με τον πρέποντα σεβασμό και αμεροληψία.
4. Σέβονται τον κώδικα δεοντολογίας περί απορρήτου των πελατών τους, ακόμη και για εφήβους.

Όσον αφορά τους διάφορους **συνδέσμους ειδικών υγείας και ψυχικής υγείας**, απαιτούμε να:

1. Ενσωματώσουν στους κώδικες δεοντολογίας τους το σεβασμό προς όλους τους σεξουαλικούς προσανατολισμούς και τις ταυτότητες φύλου.
2. Συμπεριλάβουν καλές πρακτικές σχετικά με LGBTQI+ πελάτες/πελάτισσες στις οδηγίες τους.
3. Εφαρμόζουν αμείλικτες κυρώσεις στα μέλη τους που παραβιάζουν τις αρχές που αφορούν στη διαχείριση των LGBTQI+ πελατών/πελατισσών τους.

Τέλος, η **πολιτεία** οφείλει να:

1. Ενημερώνει, π.χ. με καμπάνιες, (και) τα LGBTQI+ άτομα για τα δικαιώματά τους σχετικά με το τι συνιστά παραβίαση καθήκοντος των ειδικών υγείας και ψυχικής υγείας, καθώς και να τα ενθαρρύνει να καταγγείλουν τέτοιες περιπτώσεις.
2. Επιβάλλει ποινικές κυρώσεις, όπου κρίνεται απαραίτητο, σε επαγγελματίες υγείας και ψυχικής υγείας που διαπράττουν παράβαση καθήκοντος όσον αφορά LGBTQI+ πελάτες/πελάτισσες.

Δεσμεύσεις

1. Η Colour Youth θα μεριμνά για τη δημιουργία και διατήρηση ασφαλούς χώρου εντός των συναντήσεων και εν γένει της λειτουργίας της ώστε όλα τα LGBTQ άτομα να αισθάνονται άνετα να μοιραστούν όποιες και όσες προσωπικές πληροφορίες τους θέλουν για τα θέματα υγείας τους.
2. Η Colour Youth θα διοργανώνει τακτικά ενημερώσεις και εκπαιδεύσεις για θέματα υγείας που αφορούν τα LGBTQI+ άτομα για την ανάπτυξη συμπεριφορών, με έμφαση σε αναπαραγωγική υγεία, από εκπαιδευμένα, καταρτισμένα και εξειδικευμένα άτομα.
3. Η Colour Youth θα διοργανώνει δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης εντός της LGBTQI+ κοινότητας, με έμφαση στη νεολαία γύρω από θέματα υγείας, ειδικά αναπαραγωγικής.
4. Η Colour Youth θα συνεργάζεται με οργανώσεις επαγγελματιών υγείας και φοιτητών σχετικών σχολών για ευαισθητοποίηση και εκπαίδευσή τους σε ειδικές ανάγκες περίθαλψης, φροντίδας και υποστήριξης των LGBTQI+ ατόμων.
5. Η Colour Youth θα συμμετέχει ενεργά σε συναντήσεις και συνεργασίες για την πρόληψη και αντιμετώπιση των θεμάτων υγείας στοχευμένα, με αφοσίωση και επικέντρωση σε LGBTQI+ άτομα, και ειδικά νεολαία, και όχι μόνο και μεμονωμένες ενημερωτικές δράσεις σε «γενικό κοινό».
6. Η Colour Youth θα συμβάλλει στη μελέτη των προβλημάτων υγείας και της αντιπετώπισής τους φέρνοντας σε επαφή την ομάδα - στόχο των ερευνών που σχετίζονται με τα ζητήματα υγείας των LGBTQI+ ατόμων με τους ερευνητές, υπό τις προϋποθέσεις φυσικά ότι οι έρευνες αυτές είναι καλώς δομημένες.
7. Η Colour Youth θα εξετάσει τη δυνατότητα ανάπτυξης προγράμματος ή προγραμμάτων με σκοπό την αξιολόγηση υπηρεσιών υγείας σχετικά με το σεβασμό

και την κατανόηση των LGBTQI+ ατόμων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας τους³¹.

2.5. ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι, θρησκευτικές ταυτότητες και Εκκλησία: Θέσεις και προτάσεις της Colour Youth.

«Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες η Ελλάδα, όπως και ολόκληρη η Ευρώπη, έχει βιώσει μια ριζική αύξηση στην πολιτιστική της ετερογένεια, χάρη τόσο στην οικονομική παγκοσμιοποίηση όσο και στην γεωγραφική της θέση που την καθιστά σταθμό για μεταναστευτικά ρεύματα. Η κρατική μέριμνα ωστόσο για την ενσωμάτωση, την προστασία και την αποδοχή πολιτισμικών ή θρησκευτικών μειονοτήτων στον κοινωνικό ιστό υπήρξε από ισχνή έως ανύπαρκτη, ενώ με τον πρόσφατο εκφασισμό μέρους της ελληνικής κοινωνίας οι μειονότητες αυτές βρίσκονται υπό διαρκή απειλή και αντιμετωπίζονται με εχθρότητα. Στην προσπάθεια προστασίας της δημοκρατίας, της ελευθερίας και της διαφορετικότητας ανακύπτει ως ανάγκη ο διάλογος ανάμεσα σε ομάδες, συλλογικότητες και κοινότητες με στόχο την κατάρριψη στερεοτύπων, το γεφύρωμα των αντιθέσεων και την δημιουργία ισχυρότερων δεσμών μεταξύ των μελών της ελληνικής κοινωνίας.

Η Colour Youth, ως ομάδα LGBTQ νέων, οραματίζεται έναν κόσμο στον οποίο ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα και η έκφραση φύλου μπορούν να εκφραστούν χωρίς το φόβο της κριτικής, της περιθωριοποίησης και της βίας, και στον οποίο όλοι οι LGBTQ νέοι μπορούν ελεύθερα να συμμετέχουν χωρίς διακρίσεις σε κοινότητες και κοινωνίες. Η Colour Youth αναγνωρίζει ότι η αποδοχή της διαφορετικότητας δεν γίνεται να συμβεί μόνο σε ό,τι αφορά στην σεξουαλικότητα, αλλά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ευρύτερη αποδοχή της διαφορετικότητας σε κάθε επίπεδο της κοινωνίας. Ως εκ τούτου, η σύναψη σχέσεων στη βάση του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου δεν νοείται ως κάποια ιδεαλιστική θεώρηση των κοινωνικών σχέσεων αλλά ως αναπόσπαστο κομμάτι του ίδιου του LGBTQ κινήματος και προϋπόθεση για την επιτυχία και την αποδοχή του.

31. Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Οι Θέσεις της Colour Youth για την Υγεία των LGBTQI ατόμων», Αθήνα, 2015.

Γενικές αρχές

Ο διαπολιτισμικός και διαθρησκευτικός διάλογος μπορεί να γίνει κατανοητός ως μια ανοιχτή και χαρακτηριζόμενη από σεβασμό ανταλλαγή απόψεων μεταξύ ατομικοτήτων ή συλλογικοτήτων με διαφορετικό εθνικό, πολιτισμικό, θρησκευτικό και γλωσσικό υπόβαθρο και πολιτισμική κληρονομιά, η οποία συντελείται σε όλα τα επίπεδα- στο εσωτερικό της Ελλάδας, μεταξύ της Ελλάδας και διεθνών θεσμών και οργανισμών και σε αμιγώς διεθνές επίπεδο.

Ο διαπολιτισμικός και διαθρησκευτικός διάλογος, όπως και κάθε διάλογος, πρέπει για να μπορεί να τελεσφορήσει να ξεκινάει από ένα ελάχιστο κοινό έδαφος. Στην προκειμένη περίπτωση το έδαφος αυτό βρίσκεται στον απόλυτο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία σε καμία περίπτωση δεν τίθενται υπό διαπραγμάτευση. Ο σεβασμός στο πολιτισμικό υπόβαθρο και τα ήθη των κοινωνιών δεν επεκτείνεται σε περιπτώσεις καταναγκαστικού γάμου, εγκλημάτων τιμής, ακρωτηριασμού γενετικών οργάνων, «επανορθωτικών» βιασμών και γενικά σε οποιαδήποτε πρακτική αντιβαίνει στα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά καταγράφονται στην Οικουμενική και στην Ευρωπαϊκή Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Επιπρόσθετα, ο διαπολιτισμικός και διαθρησκευτικός διάλογος δεν έχει σκοπό απλώς την ανταλλαγή απόψεων με ένα ενημερωτικό χαρακτήρα, αλλά την επί της ουσίας συνεννόηση των συνομιλητών με την προοπτική μιας σύγκλισης. Ενέχει λοιπόν ως απαραίτητη προϋπόθεση τον σεβασμό στις αρχές, την αξιοπρέπεια, την διαφορετικότητα και την προέλευση του άλλου. Εξίσου σημαντικό χαρακτηριστικό είναι το δημοκρατικό πνεύμα που πρέπει να διαπνέει το διάλογο και τις συνεπαγόμενες από αυτόν δράσεις.

Οφείλει να τονιστεί σε αυτό το σημείο ότι ο διαπολιτισμικός και διαθρησκευτικός διάλογος δεν έχει την χροιά του, εν γένει αποτυχημένου, μοντέλου της πολυπολιτισμικότητας ως μία κρατική πολιτική. Δεν αναφερόμαστε σε μια στατική κατάσταση συνύπαρξης μειονοτήτων και ομάδων οι οποίες συχνά δεν ασχολούνται ή επικοινωνούν η μία με την άλλη, αλλά σε ένα δυναμικό σύστημα ενεργητικής διαλεκτικής και συνεχούς συνομιλίας των διαφόρων συλλογικοτήτων που εμπίπτουν στον παραπάνω ορισμό.

Ακριβώς επειδή ο διαπολιτισμικός και διαθρησκευτικός διάλογος προσδοκεί να αλλάξει τις νοοτροπίες των συνομιλητών και λιγότερο να προσδιορίσει τα ιδιαίτερα δικαιώματά τους, δεν μπορεί να διατυπωθεί ως νομική πρόταση. Θέτει ένα πλαίσιο συμπεριφοράς και απαιτεί την συμμετοχή των ίδιων των πολιτών και όχι την παρέμβαση κάποιας θεσμικής αρχής.

Διαπολιτισμικός Διάλογος

Οι πολιτισμικοί κανόνες, τα ήθη και τα έθιμα μιας κοινωνίας συχνά ασκούν βαθύτατη επιρροή στην αποδοχή ή μη της ταυτότητας ενός LGBTQ ατόμου. Οι ετεροκανονικές δυτικές κοινωνίες συχνά συγκρούονται με τον LGBTQ προσανατολισμό, αλλά οι συγκρούσεις αυτές είναι κατά βάση πολύ μεγαλύτερες σε άλλες εθνικότητες. Πολλές μειονότητες και οικογένειες αντιμετωπίζουν την ομοφυλοφιλία ή την διαφυλικότητα ως συμπτώματα ενός παρηκμασμένου, έκφυλου δυτικού κόσμου, ενώ η γνωστοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου συχνά αντιμετωπίζεται ως επανάσταση ενάντια στα παραδοσιακά ήθη και έθιμα. Οι γονείς πιέζουν ή επιβάλλουν στο LGBTQ άτομο να μείνει στην ντουλάπα, ασκώντας ιδιαίτερη ψυχολογική πίεση, και πολύ συχνά το να ζει ένα άτομο ως ανοιχτά LGBTQ απαιτεί την καθολική ρήξη με την εθνική του μειονότητα.

Ως ομάδα LGBTQ νέων οφείλουμε να αναδείξουμε το φαινόμενο των πολλαπλών διακρίσεων γύρω από το ίδιο άτομο. Ένα άτομο μπορεί ταυτόχρονα να δέχεται διακρίσεις λόγω χρώματος, φύλου, εθνικότητας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή άλλων αιτιών. Ακόμα, επειδή ένα LGBTQ άτομο συχνά είναι αποκλεισμένο από την εθνική του μειονότητα στρέφεται στην LGBTQ κοινότητα, όπου όμως και εκεί μπορεί να δέχεται διακρίσεις μιας και οι εν λόγω ομάδες είναι αρκετά ομοιογενείς εθνικά, γλωσσικά και φυλετικά. Αυτό δημιουργεί ένα μόνιμο αίσθημα ανεπάρκειας και μετεωρισμού που είναι συχνά ολέθριο για την ψυχική υγεία και ευημερία του ατόμου.

Η διενέργεια διαπολιτισμικού διαλόγου εντός της LGBTQ κοινότητας, και άρα και εντός της ίδιας της Colour Youth, δεν είναι θέμα ήσσονος σημασίας. Ο σεβασμός στο πολιτισμικό υπόβαθρο του άλλου καθώς και η αναγνώριση της επιπρόσθετης δυσκολίας της παραδοχής της σεξουαλικής ταυτότητας σε πολλές άλλες εθνικότητες είναι σημεία που πρέπει να αναδειχθούν ώστε η κοινότητα να καταστεί πιο ανοιχτή σε LGBTQ νέους άλλων εθνικοτήτων, καταγωγών και μειονοτήτων. Εξίσου σημαντική είναι η αναγνώριση ότι τα άτομα αυτά συχνά αντιμετωπίζουν πολλά σοβαρά προβλήματα οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα πολύ ευρύτερα από την αποδοχή ή μη του LGBTQ προσανατολισμού, στα οποία χρειάζονται την αλληλεγγύη και υποστήριξη της Colour Youth.

Ο διάλογος της Colour Youth με κάποιο άτομο ή συλλογικότητα που προέρχεται από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο μπορεί να έχει, αρχικά, ως βασικούς άξονες την ενημέρωση για το LGBTQ κίνημα και την σημασία της ορατότητας και της αποδοχής ενός LGBTQ ατόμου στην ιδιαίτερη εθνική του μειονότητα, αναγνωρίζοντας παράλληλα τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αυτές οι ομάδες

στην Ελλάδα τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά. Κάτι τέτοιο προφανώς δεν είναι απαραίτητο να συμβεί με τον παραδοσιακό τρόπο διαλόγου, αλλά μπορεί να έχει και την μορφή καλλιτεχνικών δράσεων, workshops και άλλων αντίστοιχων εκδηλώσεων.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις LGBTQ ατόμων που αναζητούν άσυλο στην Ελλάδα λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή/και της ταυτότητας φύλου, τα οποία προέρχονται από χώρες που καταδικάζουν νομικά αυτές τις “πράξεις”. Τέτοιες περιπτώσεις χρειάζονται ιδιαίτερη υποστήριξη νομικά και ψυχολογικά και η LGBTQ κοινότητα καλό είναι να βρίσκεται σε εγρήγορη και να είναι πλήρως ενημερωμένη για τις διαδικασίες που απαιτούνται.

Διαθρησκευτικός Διάλογος

Η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας είναι ένα από τα θεμέλια της δημοκρατικής κοινωνίας και προστατεύεται από το Άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Είναι ένα αναφαίρετο δικαίωμα για κάθε άνθρωπο, οποιαδήποτε και αν είναι η πίστη του. Όμως το άρθρο 9 επιτρέπει τον περιορισμό των εκφράσεων υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Η ελευθερία στην θρησκεία δεν μπορεί να υποσκελίζει τις υπόλοιπες ελευθερίες που καθορίζονται από τα ανθρωπίνια δικαιώματα.

Η ελευθερία της θρησκευτικής έκφρασης δεν καλύπτει περιπτώσεις προσβολής ατόμου ή ομάδας ατόμων καθώς και την ρητορική μίσους. Και ενώ η πρώτη είναι σαφώς ορισμένη, το νομοθετικό κενό στην πρόβλεψη της δεύτερης αποτελεί πάτημα για πολλούς για εκφορές αδικαιολόγητα επιθετικών και δυσφημιστικών απόψεων, συχνά και μέσα από θρησκευτικούς χώρους. Αυτή η πρακτική δεν έχει χώρο στον διάλογο που σέβεται την αξιοπρέπεια των συνομιλητών ούτε μπορεί να προστατευθεί από μια διασταλτική ερμηνεία του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης.

Η συντριπτική πλειοψηφία των θρησκειών στον κόσμο έχει μια αρνητική στάση ενάντια στα LGBTQ άτομα. Από τη σιωπηρή αποδοκιμασία μέχρι την εκτέλεση ατόμων που συμμετέχουν σε ομοφυλόφιλες πράξεις, οι αντιδράσεις των θρησκευτικών ιδρυμάτων καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εχθρικών συμπεριφορών προς τα LGBTQ άτομα ενώ πολύ συχνά εναντιώνονται σε κάθε κοινωνική και θεσμική αποδοχή των LGBTQ ταυτοτήτων, δικαιωμάτων και διεκδικήσεων.

Αυτό καθιστά εξαιρετικά δύσκολο για θρησκευόμενα LGBTQ άτομα να έρθουν σε επαφή με τους θρησκευτικούς εκπροσώπους και τα θρησκευτικά ιδρύματα. Τόσο το ίδιο το ομοφοβικό κλίμα που επικρατεί στα ιδρύματα αυτά, όσο και οι πιθανές ενοχές που βιώνουν οι LGBTQ εξ αιτίας της, φαινομενικής ή μη, σύ-

γκρουσης του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή/και της έκφρασης φύλου με την θρησκευτική πίστη και πρακτική επιδρούν δριμύτατα στην ψυχολογία του ατόμου. Πολύ συχνά αναγκάζονται να κατακερματίσουν την ταυτότητά τους κρύβοντας την σεξουαλική τους ταυτότητα στην θρησκευτική κοινότητα και καταπιέζοντας παράλληλα την θρησκευτική έκφραση στο εσωτερικό της LGBTQ κοινότητας.

Όπως και στην περίπτωση του διαπολιτισμικού, έτσι και στον διαθρησκευτικό διάλογο ένα μέρος του αφορά το εσωτερικό της LGBTQ κοινότητας. Η αναγνώριση της πίστης ως ένα μείζον στοιχείο της ταυτότητας του ατόμου και η αποδοχή της χωρίς αποδοκιμασία, χλευασμό ή περιθωριοποίηση οφείλει να είναι μια αφετηρία για κάθε περαιτέρω διάλογο. Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση για τα διαθρησκευτικά θέματα είναι σκόπιμο να γίνεται προκειμένου τόσο η κοινότητα να είναι ανοιχτή σε θρησκευόμενα άτομα, όσο και να έχει ισχυρότερα επιχειρήματα στην ευρύτερη διαθρησκευτική διαλεκτική που συντελείται σε πανελλαδικό επίπεδο.

Στον διάλογο με θρησκευτικά ιδρύματα και φορείς χρειάζεται μια ελάχιστη αμοιβαία κατανόηση. Ως LGBTQ κοινότητα είναι συνετό να θυμόμαστε ότι στα πλαίσια του διαθρησκευτικού διαλόγου θα εκτεθούμε σε επιχειρήματα θεολογικού χαρακτήρα, κάτι που όμως δεν πρέπει να μας αποθαρρύνει από την διενέργεια του διαλόγου. Αντίστοιχα, είναι λογικό να ζητάμε την κατανόηση και αποδοχή της θέσης ότι όπως και η πίστη, έτσι και η σεξουαλικότητα, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα και η έκφραση φύλου είναι μείζονα στοιχεία της ταυτότητας ενός ατόμου. Θεωρούμε ότι η σύγκρουση μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων είναι επιλύσιμη.

Θα αναφερθούμε χαρακτηριστικά σε τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες, τον Χριστιανισμό, τον Ισλαμισμό και τον Ιουδαϊσμό, οι οποίες είναι και οι τρεις μεγαλύτερες θρησκείες στην Ελλάδα πληθυσμιακά. Προφανώς αυτό δεν πρέπει να ερμηνευτεί ως ότι η Colour Youth διεξάγει διαθρησκευτικό διάλογο μόνο στα πλαίσια αυτών των θρησκειών.

Χριστιανισμός

Η Χριστιανική πίστη είναι η κυριαρχούσα πίστη πληθυσμιακά στην Ελλάδα και συνεπώς ένα μεγάλο μέρος του διαθρησκευτικού διαλόγου έχει να κάνει με τον Χριστιανισμό και ιδιαίτερα την Ορθοδοξία. Ο χριστιανικός Κλήρος είναι παραδοσιακά ένα ομοφοβικό/τρανσφοβικό κομμάτι της κοινωνίας και η σεξουαλικότητα γενικά, πόσο μάλλον ο LGBTQ προσανατολισμός, αντιμετωπίζεται με καχυποψία, αποδοκιμασία ή και εχθρότητα. Αυτή η θέση όμως επιδέχεται γόνιμη κριτικής.

Ο Χριστιανισμός είναι μια θρησκεία που συχνά παρουσιάζεται και αυτοχαρακτηρίζεται ως θεμελιωμένη στις αρχές της αγάπης, της συγχώρεσης και της αποδοχής. Τα μηνύματα του Χριστού για την αλληλεγγύη έχουν χαρακτηριστεί πανανθρώπινα και ως εκ τούτου ενσωματώνουν και τα LGBTQ άτομα. Ο εξοστρακισμός και η περιθωριοποίηση είναι εκ φύσεως αντίθετες στα χριστιανικά ιδανικά, που περιστρέφονται γύρω από την αλληλεγγύη και την αδελφότητα. Οφείλουμε να σημειώσουμε επίσης ότι η καταδίκη των LGBTQ από τον Κλήρο προέρχεται κατά κύριο λόγο από κοινωνικές αιτίες παρά από την ίδια την ερμηνεία των ιερών κειμένων.

Εμπειρικά παρατηρούμε ότι η θρησκευτική πρακτική, ως τμήμα των κοινωνικών εκφράσεων, εξελίσσεται χρονικά και επαναπροσδιορίζει την θέση της απέναντι σε πράξεις που άλλοτε θεωρούνταν μεγάλα αμαρτήματα. Περιπτώσεις όπως το διαζύγιο, η προγαμιαία σεξουαλική επαφή, η μη τήρηση της νηστείας ή της παρουσίας στην κυριακάτικη προσευχή είναι μόνο κάποια παραδείγματα αμαρτιών που δεν προκαλούν έντονες αντιδράσεις στους χώρους της Εκκλησίας. Όπως αυτές οι αμαρτίες δεν γίνονται αντικείμενο κοινωνικών αντιπαραθέσεων και συγκρούσεων, ούτε έρεισμα κοινωνικών και θεσμικών διακρίσεων, έτσι και ο LGBTQ προσανατολισμός μπορεί να ενταχθεί στην θρησκευτική πρακτική, ακόμα και αν δεν γίνεται σε επίπεδο δόγματος. Τέτοιες κινήσεις έχουν γίνει σε ορισμένες Προτεσταντικές Εκκλησίες της Ευρώπης, οι οποίες δέχονται LGBTQ άτομα, έχουν LGBTQ κληρικούς και σε κάποιες περιπτώσεις ευλογούν γαμήλιες ενώσεις LGBTQ ατόμων.

Ισλαμισμός

Η πίστη των Ισλαμιστών γύρω από τα LGBTQ θέματα δεν είναι εύκολο να διατυπωθεί συνοπτικά, σε μεγάλο βαθμό διότι εξαρτάται από το πώς ο κάθε Ισλαμιστής ερμηνεύει το Κοράνι, το οποίο δεν έχει κάποια ξεκάθαρη θέση. Κάποια κείμενα μπορούν να ερμηνευτούν ότι καταδικάζουν την ομοφυλοφιλία στο ισλαμικό πλαίσιο, ενώ άλλα λένε ότι αυτή η συμπεριφορά δεν πρέπει να τιμωρείται.

Η επικρατούσα άποψη είναι ότι η ομοφυλοφιλία δεν είναι επιτρεπτή στο Ισλάμ, πράγμα το οποίο την καθιστά ποινικό αδίκημα σε πολλές μουσουλμανικές χώρες. Δεν είναι σπάνιο φαινόμενο LGBTQ μουσουλμάνοι να διαφεύγουν στην Ευρώπη αναζητώντας άσυλο, μιας και εκεί δεν εφαρμόζεται το ισλαμικό δίκαιο. Ακόμα και τότε όμως συχνά περιθωριοποιούνται από συγγενείς και φίλους, αναγκάζονται συχνά να ζουν διπλές ζωές όντας από τη μία παντρεμένοι σύμφωνα με τα παραδοσιακά έθιμα και από την άλλη να ψάχνουν κρυφά επαφές και σχέσεις ως LGBTQ. Για τέτοια άτομα η ανακάλυψη άλλων ατόμων σε αντίστοιχες καταστάσεις είναι συχνά πολύ πιο σημαντική απ' ό,τι η ορατότητα ως LGBTQ.

Πολλοί νέοι LGBTQ Μουσουλμάνοι βιώνουν άσχημα συναισθήματα λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή/και της ταυτότητας φύλου. Όπως προαναφέρθηκε, οι ενοχές, η ντροπή και η πίστη ότι απογοητεύουν ή προδίδουν τον Αλλάχ και άρα θα τιμωρηθούν μετά θάνατον δεν είναι σπάνια συναισθήματα και ενώ ποικίλλουν από άτομο σε άτομο, συχνά για τους περισσότερους συνιστούν έναν πολύ δύσκολο ψυχικό αγώνα ανάμεσα στην συνειδητοποίηση της ταυτότητάς τους και στην ζωή ως καλοί Μουσουλμάνοι.

Παρά την επίσημη καταδίκη του Ισλάμ απέναντι στους LGBTQ υπάρχει ένα αυξανόμενο κίνημα προσδευτικών νέων LGBTQ Μουσουλμάνων, ειδικά στην Δύση, που βλέποντας το Ισλάμ ως μια εξελισσόμενη θρησκεία, και μάλιστα μια θρησκεία ανοχής και όχι μίσους, θεωρεί ότι ο Αλλάχ αγαπάει όλα τα δημιουργήματά Του, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Είναι μέσα σε αυτό το κίνημα που η Colour Youth μπορεί να επιτελέσει τον ζητούμενο διάλογο, υποστηρίζοντάς το και παράλληλα μαθαίνοντας από αυτό.

Ιουδαϊσμός

Η προσέγγιση των Ιουδαϊκών ιδρυμάτων απέναντι στον LGBTQ προσανατολισμό ποικίλλει και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προσέγγιση των επιμέρους δογμάτων, ξεκινώντας από την καθολική απαγόρευση (στον Ορθόδοξο Ιουδαϊσμό) και φτάνοντας μέχρι την πλήρη αποδοχή των LGBTQ (στον Ρεκονστρουκτιβιστικό Ιουδαϊσμό). Ακόμα όμως και οι πιο συντηρητικές απόψεις δεν έχουν επηρεάσει την νομική πορεία αναγνώρισης των LGBTQ που αυτή τη στιγμή συντελείται στο Ισραήλ.

Αυτό το ευρύ φάσμα συμπεριφορών προσφέρει τον απαραίτητο χώρο στην LGBTQ κοινότητα για να πραγματοποιήσει τον διαθρησκευτικό διάλογο, όπου ακόμα και αν δογματικά κατακρίνεται, η πρακτική του Ιουδαϊσμού μπορεί να είναι ανοιχτή σε LGBTQ άτομα.

Σε συνδυασμό με τον αυξανόμενο αντι-Σημιτισμό που συναντάμε συχνά στην Ελλάδα, ο LGBTQ προσανατολισμός και η πίστη στον Ιουδαϊσμό γίνονται αφορμές διακρίσεων ή και βίαιων επιθέσεων, πράγμα που αποθαρρύνει την δημόσια έκφραση πολλών LGBTQ Ιουδαϊστών. Η καταδίκη τέτοιων φαινομένων και η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της LGBTQ κοινότητας για αυτά τα θέματα είναι, όπως έχει αναφερθεί, σημαντικά πρώτα βήματα για την διενέργεια του ευρύτερου διαθρησκευτικού διαλόγου.

Προτάσεις

Βάσει όλων των παραπάνω, επιδιώκοντας τον διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό διάλογο τόσο ανάμεσα στα μέλη της Colour Youth, όσο και της Colour Youth με τρίτους και αγωνιζόμενοι ενάντια στην ξενοφοβία και τον ρατσισμό παράλληλα με τον αγώνα ενάντια στην ομοφοβία και την τρανσφοβία, κάποιες ενδεικτικές προτάσεις για την προώθηση του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου είναι οι κάτωθι:

- Διενέργεια ερευνών και ενημέρωση για τις ανάγκες των υπο-εκπροσωπούμενων LGBTQ νέων (μεταναστών, αιτούντων ασύλου, προσφύγων, εθνικών, πολιτισμικών και θρησκευτικών μειονοτήτων κτλ).
- Ενθάρρυνση των παραπάνω στην συμμετοχή στην ομάδα και γενικότερα στην LGBTQ κοινότητα.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών για την ταυτότητα, τις ιδιαίτερες ανάγκες και δικαιώματα των παραπάνω ομάδων μέσω καλλιτεχνικών δράσεων, συζητήσεων, ημερίδων κτλ.
- Καταδίκη και ενεργή κριτική στην ομοφοβία/τρανσφοβία που προέρχεται από θρησκευτικά ζητήματα, συνεργασία με εγχώριους και διεθνείς θρησκευτικούς φορείς, ιδρύματα, δίκτυα και άτομα που είναι φιλικά διακείμενοι στους LGBTQ.
- Παρακολούθηση, καταγραφή και καταγγελία περιστατικών διακρίσεων λόγω της σεξουαλικής ταυτότητας, της έκφρασης ή της ταυτότητας φύλου, της φυλής, της εθνικότητας, της πολιτισμικής προέλευσης, της πίστης των LGBTQ νέων με την προοπτική της ολοκληρωτικής ένταξης των LGBTQ νέων στην κοινωνία.
- Καταπολέμηση της θρησκευτικής φοβίας εντός της LGBTQ κοινότητας και καλλιέργεια σεβασμού για τις θρησκευτικές ομάδες.

Οι προτάσεις αυτές δεν είναι δεσμευτικές ούτε προφανώς εξαντλούν τα περιθώρια των δράσεων που μπορούν να γίνουν στα πλαίσια του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου. Δίνουν απλώς ένα πλαίσιο αναφοράς και κάποιες κεντρικές ιδέες για την αρχική του μορφή.

Επιλογικές παρατηρήσεις

Έχοντας παραθέσει όλα τα παραπάνω ως μια βάση για ένα διάλογο που αποσκοπεί στην αποδοχή της διαφορετικότητας, την αμοιβαία συνύπαρξη με σεβασμό και αξιοπρέπεια και την οικοδόμηση ισχυρότερων σχέσεων μεταξύ τόσο των με-

λών της ίδιας της ομάδας όσο και της ομάδας με άλλες ομάδες, οφείλουμε να προσδιορίσουμε και τα όρια του διαλόγου. Ο διαπολιτισμικός και διαθρησκευτικός διάλογος δεν είναι μια εύκολη λύση για κάθε περίπτωση, ούτε μια απάντηση σε κάθε ζήτημα. Δεν μπορεί να γίνει διάλογος αν δεν συνδράμουν δύο μέλη, πράγμα που δεν συμβαίνει πάντα. Κάτι τέτοιο όμως δεν αίρει την υποχρέωση των δημοκρατικών, ανοιχτών κοινοτήτων να προσφέρουν συνεχώς ευκαιρίες για διάλογο, ακόμα και αν οι ευκαιρίες αυτές ναυαγούν. Ακόμα, ο διάλογος με όσους δεν μοιράζονται τις αξίες «μας» είναι ένα πρώτο βήμα μιας πολύ μεγαλύτερης διαδικασίας αλληλεπίδρασης στο τέλος της οποίας μπορεί κάλλιστα να υπάρχει μια συμφωνία εναρμονισμένη με τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τέλος, ο διάλογος, αν και οφείλει να είναι το πρώτο, δεν είναι το μοναδικό μέσο στο οπλοστάσιο μιας ακτιβιστικής ομάδας. Η αντιπαράθεση και η σύγκρουση είναι επίσης δυνατότητες αν κάτι τέτοιο κρίνεται σκόπιμο ή αναγκαίο». ³²

2.6. Πρόληψη χρήσης ομοφοβικού/τρανσφοβικού λόγου: θέσεις και προτάσεις της Colour Youth

«Εισαγωγή

Ο δημόσιος και ιδιωτικός γλωσσικός χώρος έχουν τη δύναμη να επηρεάζουν συνειδήσεις και να διαμορφώνουν πολίτες με συγκεκριμένες ευαισθησίες. Ειδικότερα, όπως τονίζει η Τσοκαλίδου στο «Φύλο της Γλώσσας», ο δημόσιος λόγος έχει μαζική επίδραση στην κοινή γνώμη και κατ' αυτό τον τρόπο φέρει μεγαλύτερη ευθύνη να εκπροσωπεί διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Στον ελληνικό χώρο η εκφορά του δημόσιου λόγου και η κυρίαρχη αφήγηση βρίσκονται σε μια σχέση στείρας αλληλεξάρτησης. Πρόκειται περισσότερο για μια σχέση «αυτοεκπληρούμενης προφητείας», παρά για μια δυναμική διαδικασία. Η κυρίαρχη αφήγηση, αναλλοίωτη μέσα στις δεκαετίες επηρεάζει από τη γέννηση του τον πολιτικό και μιντιακό λόγο και αντίστροφα ο λόγος αυτός συντηρεί την κυρίαρχη αφήγηση και στη συνέχεια αποκλείει τον λόγο των υπόλοιπων κοινωνικών ομάδων.

Ο λόγος δεν αποτελεί μονάχα κώδικα του γύρω κόσμου αλλά πράξη κοινωνική, μια ικανότητα συμβολισμού από την οποία πηγάζει η κοινωνική ζωή. Η γλώσσα δεν είναι μόνο το σημείο συνάντησης των ανθρώπων (επικοινωνία), αλλά επιπλέον επιβάλλει συγκεκριμένες μορφές σ' αυτή την συνάντηση. Επιβάλλει τους

32. Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Θέσεις της Colour Youth για τον Διαπολιτισμικό & Διαθρησκευτικό Διάλογο», Αθήνα, 2015.

όρους στην κοινωνική ζωή και στις κοινωνικές σχέσεις και αποτελεί προϋπόθεση για την ύπαρξη της.

Συνοπτικά είναι αυτό που τόνισαν οι Sapir – Whorf : «Η γλώσσα μπορεί να διαμορφώσει την σκέψη. Η σεξιστική γλώσσα επιβραβεύει τα σεξιστικά πρότυπα».

Στόχος

Στόχος της Colour Youth είναι η εισαγωγή σε μια γλώσσα διαμορφωμένη έτσι ώστε να σέβεται τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου και ταυτόχρονα να συμπλέει με τις -σε φιλοσοφικό επίπεδο- εξελίξεις των θεωριών για το κοινωνικό φύλο και την queer θεωρία.

Πιο συγκεκριμένα η Colour Youth διεκδικεί:

1. Αλλαγή στις **στάσεις**: Αναγνώριση και αποδοχή της αναγκαιότητας για χρήση γλώσσας απαλλαγμένης από διακρίσεις.
2. Ανάπτυξη **δεξιοτήτων**: Χρηση γλώσσας απαλλαγμένης από λέξεις και εκφράσεις με σεξιστικό, ομοφοβικό ή τρανσφοβικό σημαινόμενο.
3. Αποκτηση της **γνώσης**: Εντοπισμός των διακρίσεων με βάση το φύλο που εμπεριέχονται στη γλώσσα στα επίπεδα της γραμματικής, της σύνταξης και της σημασιολογίας.

Βέλτιστες πρακτικές

1. Κριτική προσέγγιση της γλώσσας στα επίπεδα της γραμματικής, σύνταξης, σημασιολογίας.
2. Χρήση διπλών τύπων στις γενικές αναφορές π.χ. μαθητής – μαθήτρια.
3. Κατάργηση/μη ανακύκλωση σεξιστικών όρων.
4. Καθιέρωση καινούργιων όρων που εκφράζουν την γυναικεία – LGBTQ πραγματικότητα π.χ. σεξουαλική παρενόχληση, τεκνοθεσία.
5. Ευαισθητοποίηση στο θέμα του γλωσσικού σεξισμού.
6. Συμμετοχή γυναικών, φεμινιστριών/ων, LGBTQ ατόμων στις διαδικασίες καθορισμού της γλώσσας.
7. Χρήση εναλλακτικών ρόλων/προτύπων για τα δύο φύλα στην εκπαίδευση π.χ η πυροσβεστήνα, ο νηπιαγωγός.
8. Χρήση LGBTQ χαρακτήρων στα ΜΜΕ ως αντιπροσωπευτικών της ανθρώπινης ύπαρξης.

9. Παρουσίαση των ατόμων αυτών ως έξυπνα, δυναμικά και όχι «ντυμένα» με στερεοτυπικά προσώπια.
10. Συχνότερη χρήση του θηλυκού γένους με σκοπό την κριτική των στερεοτύπων στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο π.χ. από μηχανής θεά.

Τι μπορούμε να κάνουμε με την ελληνική γλώσσα;

“If I don’t use genderqueer language, I write myself out of the narrative”

1. Χρησιμοποιούμε την λέξη «άτομο» αντί για «αυτός»/ «αυτή» όπου είναι εφικτό.
2. Χρησιμοποιούμε λέξεις με γενική σημασία και όχι τις αντίστοιχες φορτισμένες με στερεοτυπικές αφηγήσεις αναφορικά με το φύλο.
 - π.χ. μητρότητα → γονεϊκότητα
 - αδελφότητα → αλληλεγγύη
 - άνθρωπος → ανθρωπότητα, ανθρώπινο είδος, εμάς τους ίδιους/ τις ίδιες, κοινωμία
3. Υπάρχουν αρκετές απόψεις σχετικά με την διαμόρφωση μιας λέξης (ουσιαστικό, αντωνυμία κ.α.) στο θηλυκό της αντίστοιχο. Κάποιες από αυτές είναι :
 - ο δήμαρχος → η δήμαρχος → η δημαρχίνα → η δημάρχισσα
 - ο βουλευτής → η βουλευτρία

Όταν έχουμε κατάληξη σε -ος πολλές φορές αρκεί απλά η τοποθέτηση του θηλυκού άρθρου αφού έτσι κι αλλιώς έχουμε αντίστοιχη είσοδο αρχαιοκλιτών θηλυκών με την κατάληξη αυτή (π.χ η είσοδος, η πρόοδος κ.α)
4. Όπου είναι εφικτό χρησιμοποιούμε ρήμα αντί για το αντίστοιχο ουσιαστικό π.χ. αντί να πούμε η Προεδρίνα, από τη στιγμή που ούτε οι κορυφαίοι γλωσσολόγοι αυτής της χώρας δεν μπορούν να μας δώσουν μια ικανοποιητική απάντηση, μπορούμε να πούμε: Προεδρεύει η)³³

33. Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Πολιτική της Colour Youth για την χρήση της Γλώσσας», Αθήνα, 2015.

Πηγές

- Anti-Defamation League – ADL, «DEFINITIONS RELATED TO SEXUAL ORIENTATION AND GENDER IDENTITY», 2014. Διαθέσιμοι στην διεύθυνση <http://www.adl.org/assets/pdf/education-outreach/definitions-related-to-sexual-orientation-and-gender-identity.pdf>, τελευταία σελίδα 18 Δεκεμβρίου 2015.
- Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Θέσεις της Colour Youth για την Εκπαίδευση», Αθήνα, 2015.
- Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Θέσεις της Colour Youth για την Εργασία», Αθήνα, 2015.
- Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Θέσεις της Colour Youth για τον Διαπολιτισμικό & Διαθρησκευτικό Διάλογο», Αθήνα, 2015.
- Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Οι Θέσεις της Colour Youth για την Υγεία των LGBTQI ατόμων», Αθήνα, 2015.
- Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Οι Θέσεις της Colour Youth σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις Διακρίσεις», Αθήνα, 2015.
- Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, «Πολιτική της Colour Youth για την χρήση της Γλώσσας», Αθήνα, 2015.
- Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, «Παρουσίαση αποτελεσμάτων πιλοτικής φάσης 1.10.2011-31.12.2011», 21 Μαρτίου 2012, Αθήνα.
- Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, «Ετήσια Έκθεση 2013», 02 Απριλίου 2014. Διαθέσιμη στην διεύθυνση <http://rvrn.org/wp-content/uploads/2014/04/Report2013final.pdf>, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015.
- Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, «Ετήσια Έκθεση 2014», 6 Μαΐου 2015. Διαθέσιμη στην διεύθυνση http://rvrn.org/wp-content/uploads/2015/05/Report_2014gr.pdf, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015.
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, «Η αντιμετώπιση της ρατσιστικής βίας από την αστυνομία και τη δικαιοσύνη», Αθήνα, 19 Μαΐου 2011.
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Έκθεση «Διεμφυλικά άτομα και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου», Σεπτέμβριος 2015. Διαθέ-

- σημη στη διεύθυνση <http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/diakriseis/EkthesiNomikianagronisitaytotitasfylou.pdf>, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015
- European Union Agency for Fundamental Rights – FRA, «EU LGBT survey. European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey. Main results», 2014. Διαθέσιμη στην διεύθυνση http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-eu-lgbt-survey-main-results_tk3113640enc_1.pdf, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015.
 - International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association – Europe. «ILGA – Europe Glossary», July 2014.
 - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2000/43/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 29ης Ιουνίου 2000 περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, 19 Ιουλίου 2000.
 - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2000/78/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης Νοεμβρίου 2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, 02 Δεκεμβρίου 2000.
 - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2004/113/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Δεκεμβρίου 2004 για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, 21 Δεκεμβρίου 2004.
 - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΔΗΓΙΑ 2006/54/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Ιουλίου 2006 για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (αναδιατύπωση), 26 Ιουλίου 2006.
 - Συνήγορος του Πολίτη, «Ποιον έχω απέναντι μου. Οδηγός διαφορετικότητας για δημοσίους υπαλλήλους με σκοπό την καταπολέμηση των διακρίσεων», 2014. Διαθέσιμος στην διεύθυνση <http://www.synigoros.gr/resources/web.pdf>, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015.
 - Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική Έκθεση «Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του», Αθήνα, Σεπτέμβριος 2013.
 - The International Commission of Jurists and the International Service for Human Rights, «Yogyakarta Principles on the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity», March 2007. Διαθέσιμες στην διεύθυνση http://www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.pdf, τελευταία είσοδος 18 Δεκεμβρίου 2015.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Θανάσης Θεοφιλόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1983. Σπούδασε Κοινωνιολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Στη συνέχεια, ολοκλήρωσε το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου, με κατεύθυνση «Κοινωνικός Αποκλεισμός και Μειονότητες», αποφοιτώντας με άριστα. Είναι υποψήφιος διδάκτορας του ίδιου Τμήματος και υπότροφος του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη. Έχει συμμετάσχει ως εισηγητής σε επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και είναι μέλος του Συλλόγου Ελλήνων Κοινωνιολόγων. Στα επιστημονικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνονται ο ρατσισμός, η εξτρεμιστική δεξιά, η τρομοκρατία.

Εργάζεται ως Υπεύθυνος του Έργου «Πες το σ' εμάς» που υλοποιείται από τη Μη Κυβερνητική Οργάνωση Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας και ως Σύμβουλος Απασχόλησης - για νέους εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (NEETs) - στο Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ).

